

229
9
2
4/a

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΕΔΑΦΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΚΘΕΣΙΣ ΣΥΝΤΑΧΘΕΙΣΑ ΥΠΟ ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΣ
ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ
ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΜΑΡΣΑΛΛ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΗΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ
ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΜΑΡΣΑΛΛ

ΙΟΥΛΙΟΣ 1951

ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

Η ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΙΣ ΤΟΥ ΕΔΑΦΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΥΔΑΤΙΝΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Εισαγωγή - Ιστορικόν

Στὸν ἐπισκέπτη, ποὺ ἔχει γνωρίσει τὰ τεράστια ἐγγειοβελ-
τικὰ ἔργα τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν, φαίνεται παράξενο τὸ ὅτι
μένουν ἀνεκμετάλλεута τὰ νερὰ τῶν ποταμῶν τῆς Ἑλλάδος, ποὺ
θὰ μπορούσαν νὰ χρησιμοποιηθοῦν γιὰ τὴν παραγωγή, ἀντὶ νὰ
χύνωνται στὴ θάλασσα. Κι' ἀκόμη, κάνει ἐντύπωσι πῶς μένουν
ἀνεκμετάλλεута χιλιάδες στρέμματα γῆς, θαμνώδεις ἐκτάσεις,
ἢ λίμνες καὶ ἔλη ποὺ θὰ μπορούσαν νὰ ἀποξηρανθοῦν καὶ νὰ
γίνουν γῆ παραγωγικῆ.

Παρ' ὅλα αὐτά, διασχίζοντας κανεὶς τὴν Ἑλλάδα καὶ βλέπον-
τας τὰ ἐπιβλητικὰ ὑπολείμματα παλαιῶν διωρύγων, τὰ ὠμορφο-
φτιαγμένα ὑδραγωγεῖα, τὶς μεγάλες σήραγγες ποὺ ἀνοίχτηκαν
μὲ τὰ χέρια, καὶ ἀκόμα ὀλόκληρες πλαγιὲς βουνῶν ποὺ διαμορ-
φώθηκαν σὲ κλιμακωτὰ χωράφια ὕστερα ἀπὸ σκληρὴ δουλειὰ σὲ
περασμένους αἰῶνες, καταλαβαίνει πῶς οἱ συνθήκες δὲν ἦταν
πάντα ἔτσι ὅπως μᾶς φαίνονται σήμερα σὲ πρώτη ματιά.

Κανένα τεχνικὸ ἔργο, ἀπ' αὐτὰ ποὺ μελετοῦμε σήμερα, δὲν
μπορεῖ νὰ συναγωνισθῆ, σὲ τολμηρὴ σύλληψι, τὸ ἀρχαῖο ὑδρα-
γωγεῖο ποὺ ἔφερε τὸ νερὸ ἀπ' τὸν ποταμὸ Λοῦρο στὴ Νικόπολη,
μὲ τὸ μισὸ ἑκατομμῦριο κατοίκους τῆς, ποὺ ζοῦσαν στοὺς κυμα-
τιστοὺς λόφους τῆς Νοτιοδυτικῆς Ἠπείρου, πρὶν ἀπὸ δυὸ χιλιά-
δες χρόνια. Οὔτε θὰ μπορούσε νὰ συναγωνισθῆ τὸ Ἀδριάνειο ὑ-

δραγωγείο πού έξακολουθεῖ νά φέρνη νερό στήν πόλι τῶν Ἀθηνῶν, οὔτε τὸ σύστημα τῶν διωρύγων, τῶν ὑδραγωγείων καί τῶν σπράγγων —μιὰ ἀπ' αὐτὲς ἔχει 800 μέτρα μῆκος—, πού ἀποξήραναν τὴ λίμνη τῆς Στυμφαλίας, ψηλὰ στὰ ὄρη τῆς Πελοποννήσου, καί μετέφεραν τὸ νερό κάτω στὶς παραθαλάσσιες πεδιάδες τῆς Κορίνθου, γιὰ νὰ χρησιμοποιηθῇ γιὰ τὸ πότισμα, περὶπου τὴν ἐποχὴ πού ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἔγραφε τὶς πρὸς Κορινθίους ἐπιστολές του.

Ἐπειτα ἀπὸ τέτοιο παρελθόν, ἀνήκει στοὺς ἱστορικοὺς νὰ ἐξηγήσουν γιὰ τὸ ἔδαφος καί οἱ ὑδάτινες πηγές τῆς φτωχῆς καί μισόξηρης αὐτῆς χώρας, ἐπὶ τόσους αἰῶνες, ἔμειναν χωρὶς ἀξιοποίησι.

Ὅποια κι' ἂν εἶναι ἡ ἐξήγησις γιὰ τὴ μακροχρόνια αὐτὴ ἀμέλεια, ἔχει ἰδιαίτερη σημασία τὸ ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος καταβάλλουν σήμερα μεγάλες προσπάθειες γιὰ νὰ διορθώσουν αὐτὴ τὴν κατάστασι. Κι' ἄς μὴ νομίση κανεὶς πὼς τὸ ζύπνημα αὐτὸ ἦταν ἀποτέλεσμα τῆς διαφωτίσεως πού ἔκανε ἡ Δ. Ο. Σ. Γιατὶ εἶναι γεγονός, πὼς ἀπ' τὸ 1926 ὠς τὸ 1936, οἱ διάφορες Ἑλληνικὲς Κυβερνήσεις ἔδαπάνησαν 116.000.000 δολλάρια* γιὰ τὴν κατασκευὴ μεγάλης ἐκτάσεως ἀντιπλημμυρικῶν, ἀποξηραντικῶν καί ἀρδευτικῶν ἔργων στὶς βασανισμένες ἀπ' τὴν ἔλνοοσία, ἀλλὰ τόσο εὐφορες, πεδιάδες τῆς Μακεδονίας καί τῆς Θεσσαλίας. Ἄν ὁ πόλεμος δὲν εἶχε ἐξαντλήσει σὲ τέτοιο βαθμὸ τὶς οἰκονομικὲς δυνατότητες τῆς Ἑλλάδος, τὰ ἔργα αὐτὰ θὰ εἶχαν συμπληρωθῇ καί θὰ εἶχαν ἀρχίσει καινούργια, γιὰτὶ ἀληθινὰ εἶναι νὰ θαυμάζη κανεὶς τὸ ἔργο πού πραγματοποιήθηκε στὸ σύντομο διάστημα αὐτῶν τῶν 10 χρόνων. Τὸ χρηματικὸ ποσὸ πού δαπανήθηκε γιὰ τὰ ἔργα αὐτὰ εἶναι τριπλάσιο ἀπ' τὸ ποσὸ πού διατέθηκε ὡς σήμερα ἀπ' τὴν Δ.Ο.Σ. γιὰ ἐγγειοβελτικὰ ἔργα. Καί πρέπει νὰ προσθέσουμε, πὼς ἓνα μεγάλο μέρος ἀπ' τὰ χρήματα πού ἔδαπάνησε ἡ Δ.Ο.Σ., χρησιμοποιήθηκε γιὰ τὴν ἀνασυγκρό-

* Ἀπὸ τὴν ἀναθεώρησι Σχεδίου Προγράμματος Ἀνασυγκροτήσεως 8 Σεπτ. 1950, ΥΣΕΣΑ (Ἐπιχειρηματικὸν Συντονισμό).

τησι, συμπλήρωσι καὶ ἐπέκτασι τῶν μεγάλων ἔργων, ποὺ ἄρχισαν πρὶν ἀπὸ 25 περίπου χρόνια. Τὸ πρόγραμμα τῆς Δ.Ο.Σ. ἤλθε πραγματικὰ στὴν κατάλληλη στιγμή. Ἔδωσε στοὺς Ἕλληνες τὴ δυνατότητα νὰ συνεχίσουν τὴν ἀξιοποίησι τοῦ ἔδαφικοῦ καὶ τοῦ ὑδατίνου πλούτου τῆς χώρας, ποὺ θὰ ἀποτελέσῃ μιὰ παραγωγικὴ βάση, πάνω στὴν ὁποία θὰ μπορῆ νὰ θεμελιωθῆ μιὰ καινούργια Ἑλλάδα.

Τί μπορεῖ νὰ γίνῃ ἀπὸ τὴν Δ. Ο. Σ. γιὰ τὴν ἀξιοποίησι τοῦ ἔδαφικοῦ καὶ τοῦ ὑδατίνου πλούτου τῆς Ἑλλάδος

Τί μπορεῖ ἀκριβῶς νὰ γίνῃ; Πόση ἔκτασι μπορεῖ νὰ ἀποδοθῇ στὴν καλλιέργεια; Κι' ὅταν τὸ ἔργο ὀλοκληρωθῆ ποιά θὰ εἶναι ἡ ἐπίδρασις του στὴν Ἐθνικὴ Οἰκονομία;

Οἱ ἀριθμοὶ ποὺ δίδομε ἀμέσως πάρα κάτω παρουσιάζουν ὀρισμένα στοιχεῖα σχετικὰ μὲ τὸ πρόγραμμα ποὺ ἔχει υἱοθετηθῆ ἀπ' τὴν Δ.Ο.Σ. καὶ τὴν Ἑλληνικὴ Κυβέρνησι, δίνοντας ταυτόχρονα μερικὲς ἀπαντήσεις στὰ ἐρωτήματα αὐτά.

Οἱ περιοχές, ποὺ σημειώνονται στὴ στήλῃ κάθε κατηγορίας δὲν μποροῦν νὰ προστεθοῦν γιὰ νὰ ἀποτελέσουν ἓνα γενικὸ σύνολο. Ὁ λόγος εἶναι πῶς σημαντικὸ μέρος τῶν περιοχῶν ποὺ ἀρδεύονται περιλαμβάνονται στὰ ἀποστραγγιστικὰ ἔργα, καὶ ἓνα σημαντικὸ πάλι μέρος τῶν περιοχῶν, ὅπου γίνονται ἀποστραγγιστικὰ ἔργα, προστατεύεται ἀπ' τὴν πλημμύρες μὲ ἀντιπλημμυρικὰ ἔργα.

Λεπτομερῆ πίνακα τῶν ἔργων ποὺ περιλαμβάνονται σ' αὐτὴ τὴν περίληψι θὰ βρῆτε στὸ Παράρτημα 1.

Τρεῖς εἰδικὲς φάσεις τῶν ἐγγειοβελτικῶν ἔργων ἀπαιτοῦν σύντομες ἐπεξηγήσεις, γιατί ἀποτελοῦν μέρη ἑνὸς γενικοῦ προγράμματος.

Οἱ ἀριθμοὶ ποὺ ἀναφέρονται στὰ ἀρδευτικὰ ἔργα περιλαμβάνουν ἓνα πρόγραμμα γεωτρήσεων. Πηγὰδια ἀνοίγονται ἐκεῖ

Ἄριθμός τῶν ἀντιπλημμυρικῶν καὶ ἀρδευτικῶν ἔργων ποὺ ἔχουν συμπληρωθῆ, αὐτῶν ποὺ εἶναι ὑπὸ κατασκευῆν, καὶ αὐτῶν ποὺ εἶναι ὑπὸ μελέτην, καὶ ποὺ ἔχουν υλοθετηθῆ ἀπὸ τὴν Δ. Ο. Σ. καὶ τὴν Ἑλληνικὴ Κυβέρνησι, καθὼς καὶ οἱ περιοχὲς ποὺ θὰ ἐξυπηρετηθοῦν.

Τύπος ἔργου	Ἄριθμός συμπληρωθέντων ἔργων	Περιοχὲς (σὲ στρέμματα)	Ἄριθμός ἔργων ὑπὸ κατασκευῆ	Περιοχὲς (σὲ στρέμματα)	Ἄριθμός ἔργων ὑπὸ μελέτη	Περιοχὲς (σὲ στρέμματα)	Συνολικός ἀριθμός ἔργων	Σύνολο περιοχῶν (σε στρέμματα)
Ἄντιπλημμυρικά	69	1,110,720	23	788,300	9	424,500	101	2,323,520
Ἀποστραγγιστικά								
α) Λίμνες καὶ ἔλη	23	187,250	24	278,900	14	308,700	61	774,850
β) Ὑγρά ἐδάφη	61	932,900	25	436,280	13	306,750	99	1,675,930
Ἄρδευσις								
α) διὰ φυσικῆς ροῆς	50	316,810	39	885,080	40	1,429,400	128	2,631,290
δ) δι' ἀντλήσεως	360	20,000	360	36,000	1000	100,000	1735	150,000

που δὲν ὑπάρχουν τρεχούμενα νερά, ἢ ἐκεῖ που τὰ νερὰ αὐτὰ δὲν εἶναι ἄρκετὰ γιὰ νὰ ἐξυπηρετήσουν ὀλόκληρη τὴν περιοχὴ. Τριακόσια ὀγδόντα δυὸ (382) πηγὰδια ἔχουν ἀνοιχθῆ ἔως σήμερα, καὶ ὑπολογίζεται πὼς ἄλλα 360 θὰ ἔχουν τελειώσει ὡς τὸν Ἰούνιο τοῦ 1952. Ὑστερα ἀπ' τὴν ἡμερομηνία αὐτή, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις θὰ ἔχη 18 περιστροφικὰ καὶ 54 κρουστικὰ γεωτρύπανα, που θὰ μπορῆ νὰ τὰ χρησιμοποίησῃ γιὰ τὴν ἐπέκτασι τοῦ προγράμματος, καὶ που θὰ χειρίζονται εἰδικὲς ὀμάδες που ἐκπαιδεύονται τώρα.

Ἡ ἀξιοποίησις τῶν ἀλκαλικῶν ἐδαφῶν, ἀποτελεῖ μέρος τοῦ ἀποστραγγιστικοῦ καὶ ἀρδευτικοῦ προγράμματος, στὸ ὁποῖον τὸ ρύζι χρησιμοποιεῖται σὰν ἐγγειοβελτικὴ καλλιέργεια. Στὴν περίπτωση αὐτή, ἀνοίγονται χαντάκια μὲ βάθος 2—3 μέτρα, σὲ διάστημα 175 μέτρων, καὶ τὸ ἔδαφος χωρίζεται σὲ τετράγωνα, που τὰ πλημμυρίζουν μὲ νερὸ γιὰ 120 ὡς 140 μέρες. Τὸ νερό, ἔτσι ὅπως στραγγίζεται μέσα ἀπ' τὸ ἔδαφος, παρασύρει πρὸς τὰ χαντάκια τὰ περισσευόμενα ἄλατα. Τὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν ἀλκαλικῶν, δηλ. τῶν ἀλατούχων ἐδαφῶν βρίσκεται στὰ χαμηλὰ δέλτα τῶν ποταμῶν, γιὰ τὴν ἀνάπτυξιν αὐτὰ εἶναι καινούργια καὶ ἔχουν δημιουργηθῆ ἀπὸ τὴν προσχώσις. Ἔτσι, ὅταν ἀποστραγγισθοῦν καὶ δοθοῦν στὴν καλλιέργεια, ὑπερβαίνουν τὸν μέσον ὄρον σὲ παραγωγικότητα. Στὴν Ἑλλάδα ὑπάρχουν 1.150.000 στρέμματα περίπου ἀλατούχων ἐδαφῶν, που μποροῦν νὰ ἀποδοθοῦν στὴν καλλιέργεια. Μέχρι σήμερα 31.000 στρέμματα ἔχουν συμπεριληφθῆ στὸ πρόγραμμα τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας, γιὰ τὴν ἀξιοποίησις ἀλατούχων ἐδαφῶν, καὶ ἄλλα τόσα στρέμματα τέτοιων ἐδαφῶν καλλιεργοῦνται αὐτὴ τὴν ἐποχὴ μὲ ρύζι, ἀπὸ ἰδιῶτες καλλιεργητὲς. Ἀποτέλεσμα τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ προγράμματος αὐτοῦ, ἦταν ἡ αὔξησις τῆς παραγωγῆς τοῦ ρυζιοῦ, ἀπὸ 4.000 τόννους τῆς περιόδου 1935-38, σὲ 40.000 τόννους, ὅπως ὑπολογίζεται ἡ ἐφετεινὴ ἐσοδεία. Τὰ ἀλατούχα ἐδάφη που καλλιεργήθησαν ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο τὸ 1950, ἔδωσαν συνολικὰ 7.070 τόννους ρυζιοῦ. Ὑστερα ἀπ' τὴν καταβολὴ τῶν ἐνοικίων στοὺς χωρικοὺς καὶ τὴν παραλαβὴ τοῦ σπόρου γιὰ

τὴν ἐπόμενη χρονιά, θὰ ἐπιστραφoῦν στὸν λογαριασμὸ τῆς Δ. Ο.Σ., ἀπ' τὸ πούλημα τῆς συγκομιδῆς, 15 δισεκατομμύρια δραχμῆς (1.000.000 δολλ.).

Ἡ ἀπόδοσις τῶν ἐδαφῶν ποὺ καλύπτονται ἀπ' τὶς λιμνοθάλασσες ἀποτελεῖ μιὰν ἄλλη εἰδικὴ μορφή τῶν ἔργων ἀποστραγγιστικῆς καὶ ἀρδευτικῆς ἀξιοποιήσεως, ποὺ περιλαμβάνονται στοὺς συνολικοὺς ἀριθμοὺς. Οἱ πρακτικὲς δυνατότητες δὲν μποροῦν νὰ ἐκτιμηθοῦν, πρὶν συμπληρωθῇ ἡ ἐδαφολογικὴ καὶ οἰκονομικὴ μελέτη ποὺ κάνει τώρα ἡ Ὑλλανδικὴ Ἑταιρεία Γκρόντμιζ σὲ ὀκτὼ λιμνοθάλασσες. Οἱ λιμνοθάλασσες αὐτὲς δρῖσκονται σπαρμένες σὲ διάφορα σημεῖα τῶν Ἑλληνικῶν ἀκτῶν.

Στὸ γενικὸ ἐγγειοβελτικὸ πρόγραμμα ἡ κατασκευὴ ἀντιπλημμυρικῶν ἔργων ἔχει ξεχωριστὴ θέσι, καὶ περιλαμβάνει: 1) τὴν διαρρύθμισι τῆς κοίτης τῶν ποταμῶν, καὶ τὴν κατασκευὴ ἀλλεπαλλήλων ἀναχωμάτων στὶς ὄχθες, καὶ σὲ ἀρκετὴ ἀπόστασι μεταξύ τους, ὥστε νὰ δημιουργηθοῦν κοίτες πλημμυρῶν ἱκανὲς γιὰ νὰ ἐμποδίσουν τὰ νερὰ νὰ ξεχυθοῦν πέρα ἀπ' τὰ ἀναχώματα. 2) Τὴν κατασκευὴ περιφερειακῶν τάφρων, ποὺ θὰ περιβάλλουν τὶς πεδινὲς περιοχὲς καὶ ποὺ θὰ εἶναι ἀρκετὰ μεγάλες, γιὰ νὰ δέχωνται τὰ νερὰ τῶν πλημμυρῶν καὶ νὰ τὰ διοχετεύουν σὲ μιὰ ἐλεγχομένη κοίτη ποταμοῦ καὶ 3) τὴν βελτίωσι τῆς περιοχῆς, μὲ δημιουργία κατάλληλης βλαστήσεως καὶ μὲ τεχνικὰ ἔργα, ὥστε νὰ μὴ προφθαίνῃ κἂν νὰ γίνῃ ἡ πλημμύρα. Ἡ κατασκευὴ ἀποστραγγιστικῶν ἔργων ἀκολουθεῖ τὴν κατασκευὴ τῶν ἀντιπλημμυρικῶν, ὅπως ἡ κατασκευὴ τῶν ἀρδευτικῶν ἔργων ἀκολουθεῖ τὰ ἀποστραγγιστικά.

Μερικοὶ ἴσως νὰ ἀπορήσουν γιὰτὶ πρέπει νὰ ἀποστραγγίζονται πρῶτα τὰ ἐδάφη, καὶ ὕστερα νὰ ἀρδεύωνται, καὶ τὸ ἀντίθετο. Πρέπει νὰ ξέρωμε πῶς οἱ ρίζες τῶν φυτῶν ἀπλώνονται σὲ βάθος 4 - 5 πόδια κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τοῦ ἐδάφους (1,20 - 1,50 μ.), εἶναι ὅμως συγκεντρωμένες πρὸ πάντων στὰ 2 - 3 πρῶτα πόδια ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τῆς γῆς. Εἶναι λοιπὸν ἀπαραίτητο νὰ ὑπάρχουν στὴ ζώνη αὐτὴ τῶν ριζῶν κατάλληλες συνθήκες ὑγρασίας —οὔτε πάρα πολλὴ μὰ οὔτε καὶ λιγώτερη ἀπ' ὅσο χρειάζ-

ζεται— για να εξασφαλίζουμε τὸ ἀνώτατο ὄριο παραγωγῆς. Ἡ δημιουργία αὐτῶν τῶν συθηκῶν στὴ ζώνη τῶν ριζῶν εἶναι ὁ πρωταρχικὸς ἀντικειμενικὸς σκοπὸς τῶν ἀποστραγγιστικῶν καὶ τῶν ἀρδευτικῶν ἔργων.

Ἐκτὸς ἀπ' τὶς περιοχὲς ποὺ μποροῦν νὰ ἀξιοποιηθοῦν μὲ τὰ ἀντιπλημμυρικά, τὰ ἀποστραγγιστικά καὶ τὰ ἀρδευτικά ἔργα ποὺ ἀναφέραμε, ὑπάρχουν καὶ ἄλλες, ποὺ ὑπολογίζονται σὲ 570.000 στρέμματα καὶ ποὺ εἶναι τώρα γεμᾶτες θάμνους. Οἱ ἐκτάσεις αὐτὲς μποροῦν νὰ ἐκχερσωθοῦν καὶ νὰ μεταβληθοῦν σὲ μόνιμους βοσκότοπους, ἢ καὶ νὰ καλλιεργηθοῦν πότε μὲ σιτηρὰ καὶ πότε μὲ ὄσπρια, ἐναλλάξ (σύστημα «ἀμειψισπορᾶς»). Ἐνα μέρος τοῦ θαμνώδους ἐδάφους βρίσκεται σὲ πεδινὲς περιοχὲς μὲ περιορισμένη ἀρδευσι, ὅπου ἡ ἀμειψισπορὰ μπορεῖ νὰ περιλάβῃ ἀραβόσιτο ἢ ἄλλες θερινὲς καλλιέργειες. Ὑπολογίζεται πῶς 400.000 στρέμματα μποροῦν νὰ γίνουν παραγωγικὰ ὡς τὸ 1955, καὶ ἔτσι νὰ προστεθοῦν καὶ αὐτὰ στὶς καλλιεργούμενες ἐκτάσεις.

Γεωγραφικὴ κατανομὴ τῶν ἔργων

Τὸ πρόγραμμα αὐτὸ μπορούμε νὰ τὸ νοιώσωμε καλύτερα ἀν ρίξωμε μιὰ ματιὰ στὸ χάρτη. Ἀρχίζοντας ἀπ' τὴ Θράκη, στὰ βορειοανατολικά, ἔχομε τὰ ἔργα τοῦ ποταμοῦ Ἔβρου, ποὺ εἶναι πρωταρχικῆς σημασίας, γιατί ὁ Ἔβρος εἶναι ποταμὸς διεθνῆς. Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ Ἔβρου εἶναι 53.000 τετραγ. χιλιόμετρα, ἀπ' τὰ ὁποῖα τὰ 66% εἶναι μέσα στὴ Βουλγαρία, τὰ 28% στὴν Τουρκία καὶ τὰ 6% στὴν Ἑλλάδα. Ἡ Δ.Ο.Σ. βρίσκεται σὲ συνεννοήσεις μὲ τὶς Κυβερνήσεις τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Τουρκίας, γιὰ νὰ ἀνατεθῇ σὲ Ἀμερικανικὸ τεχνικὸ οἶκο, πρῶτον μιὰ γενικὴ μελέτη γιὰ τὴν ἀξιοποίησι τῆς κοιλάδας τοῦ ποταμοῦ Ἔβρου, καί, δεύτερον μιὰ ὀριστικὴ μελέτη γιὰ τὰ ἀντιπλημμυρικά ἔργα ποὺ ἐνδιαφέρουν καὶ τὶς δυὸ χῶρες. Στὸ πρόγραμμα 1951-52 περιλαμβάνονται κεφάλαια γιὰ τὴν ἔναρξι τῆς κατασκευῆς τῶν ἔργων, στὴν περίπτωσι βέβαια ποὺ οἱ τεχνικὲς μελέτες θὰ ἐπιβε-

βαίωναν τὴν σκοπιμότητα τοῦ ἔργου. Ἡ κοιλάδα τοῦ ποταμοῦ ἀπ' τὰ Βουλγαρικὰ σύνορα ὡς τὸ Αἶγαῖο ἔχει ἕκτασι 817.600 στρέμματα, ἐξαιρετικὰ παραγωγικῆς γῆς, ποὺ μοιράζεται ἀνάμεσα στὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Τουρκία.

Ἡ περιοχή Κομοτινῆς-Ξάνθης-Νέστου, ποὺ ἀποτελεῖ τὸ κεντρικὸ τμῆμα τῆς Θράκης, παρουσιάζει ἐξαιρετες δυνατότητες γιὰ ἐπωφελῆ ἀξιοποίησι. Ὡς τώρα τίποτα τὸ σοβαρὸ δὲν ἔγινε στὴν περιοχή αὐτή, ἂν καὶ θὰ μπορούσαν νὰ γίνουν πολλά. Ὁ τεχνικὸς Οἶκος Κνάππεν - Τίππετς - Ἀμπετ Ἐντζινῆριν Κόμπανου, τῆς Νέας Ὑόρκης, συντάσσει μιὰ γενικὴ μελέτη γιὰ τὴν περιοχή αὐτὴ καὶ ἔχει ὡς τώρα συμπληρώσει τὰ σχέδια τῶν ἔργων διευθετήσεως τῶν χειμάρρων τῆς Ξάνθης, ποὺ θὰ προστατεύουν 45.000 στρέμματα ἐξαιρετικοῦ ἐδάφους. ἀπ' τίς σοβαρὲς ζημίαις ποὺ προξενοῦν σήμερα οἱ πλημμύρες. Ὁ ἴδιος οἶκος ἔχει συμπληρώσει καὶ τὰ σχέδια γιὰ τοὺς χειμάρρους Κουροῦ-Τσαϊ καὶ Ἀκ-Σοῦ, στὴν πεδιάδα τῆς Κομοτινῆς. Τὰ ἔργα αὐτὰ θὰ προστατεύουν 50.000 στρέμματα γῆς καὶ θὰ αὐξήσουν σημαντικὰ τὴν ἕκτασι τῆς καλλιεργήσιμης γῆς μὲ τὴν ἀποξήρασι τοῦ ὑγροῦ ἐδάφους κοντὰ στὴν ὄχθη τῆς λιμνοθάλασσας τῆς Βιστονίδος. Εἰδικοὶ τοῦ Ὀλλανδικοῦ Τεχνικοῦ Οἴκου Γκρόντμιζ ἔχουν ἤδη πάει στὴ λιμνοθάλασσα αὐτὴ καὶ σύντομα θὰ μελετήσουν ἂν μπορεῖ νὰ δοθῆ ὀλόκληρη ἢ ἓνα μέρος τῆς στὴν καλλιέργεια. Ἡ λιμνοθάλασσα ἔχει ἕκτασι περίπου 50.000 στρέμματα. Ἡ Ἐταιρεία Ἀσοσιέητεντ Ντρίλλιν εντ Σαπλάϋ, τοῦ Λονδίνου, ἀσχολεῖται μὲ γεωργικὲς καὶ γεωφυσικὲς ἔρευνες τῶν ὑπογείων ὑδάτων στὴν περιοχή Ξάνθης-Κομοτινῆς καὶ θὰ προχωρήσῃ στὴν ἐφαρμογὴ ἐνὸς προγράμματος ἀνορύξεως φρεάτων, στὴν περίπτωσι θέβαια ποὺ οἱ ἔρευνες θὰ ἀποδείξουν πὼς ὑπάρχει ἀρκετὸ ἐκμεταλλεύσιμο νερὸ μέσα στὴ γῆ, καὶ ποὺ θὰ μπορούσε νὰ χρησιμοποιηθῆ ὑπὸ συμφέροντες οἰκονομικοὺς ὁρους.

Τὸ Ὑπουργεῖο Δημοσίων Ἔργων κατασκευάζει ἓνα ἀντιπλημμυρικὸ ἔργο στὸν ποταμὸ Νέστο. Τὸ ἔργο αὐτὸ περιλαμβάνει τὴν ἐκσκαφὴ καινούργιας κοίτης καὶ τὴν κατασκευὴ ἀναχωμάτων στὶς δυὸ πλευρές, ἀπὸ τοὺς λόφους ὡς τὴ θάλασσα. Ὑπολογί-

ζεται πώς έκτασις 60.000 στρεμμάτων άκαλλιέργητης γης μπο-
ρεί νά δοθῆ στήν καλλιέργεια μὲ έκχερσώσεις καί άποστραγγί-
σεις, κι' έτσι νά προστεθῆ στήν καλλιεργήσιμη έκτασι. Τὸ θα-
μνώδες αὐτὸ ἔδαφος καθαρίζεται καί όργώνεται άπ' τὴν Ὑπηρε-
σία Μηχανικῆς Καλλιεργείας τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας, μὲ τὴν
χρησιμοποίησι 18 μεγάλων τρακτέρ τύπου CATERPILLAR,
ποῦ θά πρέπει νά χρησιμοποιηθοῦν στή δουλειά αὐτὴ ἐπὶ δυὸ χρό-
νια. Παράλληλα ἔχει έγκριθῆ ἓνα μικρὸ άποστραγγιστικὸ καί άρ-
δευτικὸ ἔργο ποῦ καλύπτει μιὰ έκτασι 9.360 στρέμματα στήν
δυτικὴ πλευρὰ τῆς κοιλάδας. Οἱ έργασίες γιὰ τὴν κατασκευὴ
του πρόκειται νά άρχίσουν σύντομα.

Μέσα στὸ 1940-50, πεντακόσια στρέμματα ρυζιοῦ καλλιεργή-
θηκαν στὰ άλατούχα ἔδάφη ποῦ βρίσκονται κατὰ μῆκος τῆς βό-
ρειας πλευρᾶς τοῦ δέλτα τοῦ Νέστου. Ἡ άπόδοσις ἦταν τόσο ι-
κανοποιητικὴ ὥστε ἡ έκτασις νά αὐξηθῆ σὲ 2.000 στρέμματα τὸ
χρόνο αὐτό.

Οἱ τεχνικὲς ἔρευνες κατέληξαν στήν έκλογή μιᾶς πραγματικᾶ
καλῆς τοποθεσίας γιὰ τὴν κατασκευὴ φράγματος σὲ ἓνα στενὸ
φαράγγι τοῦ ποταμοῦ Νέστου. Λέγεται πὼς τὸ φράγμα αὐτὸ θά
δημιουργήσῃ μιὰν άπ' τὶς καλλίτερες ὕδαταπαθήκες τῆς Νοτίου
Εὐρώπης, ποῦ θά δίνῃ νερὸ γιὰ τὴν άρδευσι ὀλοκλήρου τοῦ Δέλ-
τα, καί θά μπορῆ νά χρησιμοποιηθῆ γιὰ τὴν παραγωγή σημαντι-
κῆς ἠλεκτρικῆς ἔνεργείας, ποῦ θά ἔξυπηρετήσῃ ὀλόκληρη τὴ Θρά-
κη καί τὰ τμήματα τῆς Μακεδονίας. Οἱ ἔρευνες άπέδειξαν ἐπί-
σης ὅτι ὑπάρχουν ἔξαιρετικὲς δυνατότητες γιὰ τὴν άξιοποίησι
τῶν ἔδαφῶν κατὰ μῆκος τοῦ ποταμοῦ Φιλιοῦρι, ποῦ άποστραγ-
γίζει τὴν περιοχὴ μεταξὺ τῆς Ἀλεξανδρουπόλεως καί τῆς Κο-
μοτινῆς. Μέχρι τῆς στιγμῆς, πάντως, δὲν ἔγιναν ἔνεργειες γιὰ νά
συμπεριληφθῆ στὸ πρόγραμμα τῆς Δ.Ο.Σ. καί ἡ άξιοποίησις τῆς
περιοχῆς αὐτῆς.

Οἱ πεδιάδες τῆς Μακεδονίας παρουσιάζουν μεγαλύτερες δυ-
νατότητες άπὸ ὀποιαδήποτε ἄλλη περιοχὴ γιὰ αὐξησι τῆς πα-
ραγωγῆς. Τὰ κύρια άντιπλημμυρικὰ, άποξηραντικὰ καί άρδευ-
τικὰ ἔργα γιὰ τὴν άξιοποίησι τῶν περιοχῶν Δράμας, Σερρῶν

καὶ Θεσσαλονίκης μελετήθηκαν καὶ κατασκευάστηκαν ἀπὸ δυὸ Ἀμερικανικοὺς τεχνικοὺς οἴκους, πού ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἐξασφάλισε τὴ συνεργασία τους στὸ σχετικὰ σύντομο χρονικὸ διάστημα εἰρήνης πού μεσολάβησε ἀνάμεσα στὸν πόλεμο κατὰ τῆς Τουρκίας καὶ στὴν ἐπίθεσι τῆς Ἰταλίας κατὰ τῆς Ἑλλάδος τὸ 1940. Ἡ ἐταιρεία Μόνκς- Οὐλέν, τῆς Νέας Ὑόρκης, ἔκανε τὶς μελέτες τῶν ἔργων γιὰ τὶς πεδιάδες τῶν Σερρῶν καὶ τῆς Δράμας. Ἡ ἐταιρεία Φαουντέησον μελέτησε τὰ ἔργα τῆς πεδιάδας τῆς Θεσσαλονίκης.

Γιὰ τὴν ἀνακατασκευὴ τοῦ φράγματος Κερκίνης, στὸ κάτω ἄκρο τῆς δεξαμενῆς τῆς Κερκίνης, στὴν ἄνω κοιλάδα τῶν Σερρῶν, δαπανήθηκαν χρήματα ἀπὸ τὰ κονδύλια ἀνασυγκροτήσεως, τῆς Δ.Ο.Σ. Τὸ ἔργο αὐτὸ εἶχε καταστραφεῖ ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς. Χρήματα ἀπ' τὰ ἴδια κονδύλια δαπανήθηκαν καὶ γιὰ τὴν ἀποκατάστασι καὶ συμπλήρωσι ἄλλων σημείων τοῦ συστήματος, ὅπως εἶχε μελετηθῆ αὐτὸ ἀπ' τὴν ἐταιρεία Μόνκς-Οὐλέν. Ἡ ἐταιρεία Κνάππεν - Τίππετς - Ἄμπετ συντάσσει λεπτομερῆ σχέδια γιὰ τὴν ἐπισκευὴ τῆς περιφερειακῆς τάφρου πού μεταφέρει τὸ νερὸ τοῦ Στρυμῶνος ἀπ' τὴν παλιὰ του κοίτη, ὡς τὴν δεξαμενὴ τῆς Κερκίνης. Ἡ εἰδικὴ αὐτὴ ἐργασία θὰ εἶναι δαπανηρὴ, ἀλλὰ εἶναι ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη νὰ γίνῃ τὸ ἔργο, γιὰτὶ ἂν δὲν ἐφαρμοσθῆ ἀμέσως μιὰ ἱκανοποιητικὴ λύσις, μιὰ πλημμύρα θὰ προξενήσῃ σοβαρὲς ζημίες καὶ θὰ ἀπειλήσῃ ἀνθρώπινες ζωές.

Οἱ ὑπηρεσίαι ΥΣΣΥΕΜ καὶ ΥΠΕΜ, τῶν Ὑπουργείων Δημοσίων Ἔργων καὶ Γεωργίας ἔφτιαξαν δευτερεύουσες καὶ τριτεύουσες ἀρδευτικὲς καὶ ἀποστραγγιστικὲς τάφρους γιὰ νὰ συμπληρώσουν τὸ δίκτυο πού εἶχε μελετηθῆ ἀπ' τὴ Μόνκς-Οὐλέν, ἐνῶ ταυτόχρονα συμπλήρωσαν 19 ἄλλα μικρὰ ἀποστραγγιστικὰ καὶ ἀρδευτικὰ ἔργα γιὰ τὶς κοιλάδες τῆς Δράμας καὶ τῶν Σερρῶν, πού καλύπτουν συνολικὴ ἑκτασι 31.650 στρέμματα.

Τὸ κύριον ἔργο τῆς Ἑταιρείας Φαουντέησον ἦταν ἡ διαρρύθμισις τῆς τάφρου τοῦ ποταμοῦ Ἀξιοῦ, καὶ ἡ κατασκευὴ ἀναχωμάτων κ' ἀπ' τὶς δυὸ πλευρὲς σ' ὅλο τὸ μῆκος ἀπ' τοὺς λόφους ὡς τὴ θάλασσα. Μιὰ μεγάλη περιφερειακὴ τάφρος κατασκευάστηκε

στο δυτικὸ ἄκρο τῶν πεδιάδων τῆς Θεσσαλονίκης γιὰ τὴ μεταφορὰ τῶν ὑδάτων ἀπὸ διάφορους τοπικοὺς χειμάρους στὸν ποταμὸ Ἀλιάκμονα.

Ἐνα ἀνάχωμα κατασκευάστηκε στὴ βόρεια πλευρὰ τοῦ Ἀλιάκμονος, γιὰ τὴ συγκράτησι τῶν πλημμυρῶν καὶ γιὰ τὴν ἀποφυγὴ ζημιῶν στὰ ἐδάφη ποῦ βρίσκονται δίπλα στὸ ποτάμι.

Κατασκευάστηκε μιὰ μεγάλη τάφρος, ποῦ περνώντας μέσα ἀπ' τὸ κέντρο τῆς περιοχῆς τῆς λίμνης τῶν Γιαννιτσῶν, καὶ μέσα ἀπ' τὸ κεντρικὸ τμήμα τῶν πεδιάδων τῆς Θεσσαλονίκης, καταλήγει στὸ Αἰγαῖο. Τὸ ἔργο αὐτὸ ἔδωσε 210.000 στρέμματα καινούργιας γῆς, ποῦ πρὶν ἦταν μιὰ ἐστία κουνουπιῶν καὶ ἐλονοσίας.

Ἡ Ὁλλανδικὴ Ἑταιρεία Γκρόντμιζ θὰ ἐτοιμάσῃ μιὰ τελικὴ μελέτη γιὰ τὴν ἄρδευσι τῆς πορώδους γῆς τοῦ πυθμένος τῆς λίμνης τῶν Γιαννιτσῶν, μὲ κατόβρεγμα ἢ μὲ ἄλλες μεθόδους.

Οἱ Ὄργανισμοὶ ΥΣΣΥΕΜ καὶ ΥΠΕΜ ἀσχολήθηκαν μὲ τὴν ἀνακαίνισι καὶ τὴ συντήρησι τοῦ δικτύου ποῦ κατασκευάστηκε ἀπ' τὴν Ἑταιρεία Φαουντέησον κι' ἀκόμα ἔκαναν πολυάριθμες δευτερεύουσες καὶ τριτεύουσες τάφρους.

Ἡ Ἑταιρεία Κνάππεν-Τίππετς-Ἄμπετ σχεδιάζει ἕνα φράγμα στὸν Ἀξιὸ ποταμὸ. Ἡ προκαταρκτικὴ αὐτὴ ἐργασία πλησιάζει στὸ τέλος καὶ ἡ κατασκευὴ θὰ ἀρχίσῃ αὐτὸ τὸ καλοκαίρι. Ἡ ΥΣΣΥΕΜ φτιάχνει τώρα τὶς διώρυγες γιὰ τὸ ἄρδευτικὸ δίκτυο ποῦ θὰ ἐξυπηρετηθῇ ἀπ' τὸν ὑδατοφράκτη αὐτόν, γιὰ τὴν ἄρδευσι 220.000 στρεμμάτων στὴ δυτικὴ ὄχθη τοῦ ποταμοῦ, καὶ 90.000 στὴν ἀνατολική.

Ἡ ἴδια ἐταιρεία ἐτοιμάζει τὰ σχέδια γιὰ ἕνα φράγμα στὸν ποταμὸ Ἀλιάκμονα ποῦ θὰ δώσῃ ἀρκετὸ νερὸ γιὰ τὴν ἄρδευσι 150.000 στρεμμάτων στὸ νότιο τμήμα τῶν πεδιάδων τῆς Θεσσαλονίκης.

Ἡ ΥΠΕΜ ἔσπειρε ρύζι σὲ 500 στρέμματα ἀλκαλικῶν ἐδαφῶν στὸ Δέλτα τοῦ ποταμοῦ Ἀξιοῦ, στὰ 1948—49. Τὸ πείραμα αὐτὸ εἶχε τόση ἐπιτυχία, ὥστε σπάρθηκαν 9.000 στρέμματα στὸ

1949 — 50 καὶ μᾶς ἔδωσαν 2.000 τόννους ρυζιοῦ, ποὺ μὲ τὶς σημερινὲς ψηλὲς τιμὲς ἀξίζουν πάνω ἀπὸ μισὸ ἑκατομμύριο δολλάρια. Ἡ περιοχὴ ἀλκαλικῶν ἐδαφῶν ποὺ θὰ σπαρθῆ μὲ ρύζι τὴ φετεινὴ χρονιά θὰ φτάσῃ τὶς 14.000 στρέμματα.

Πολυάριθμα μικρὰ ἔργα ἔγιναν ἢ πρόκειται νὰ γίνουν ἀπ' τὴν ΥΣΣΥΕΜ καὶ τὴν ΥΠΕΜ. Τὰ ἔργα αὐτὰ ἐκτείνονται στὴν περίμετρο τῶν πεδιάδων τῆς Θεσσαλονίκης καὶ περιλαμβάνουν καὶ τὶς πλούσιες γαῖες ποὺ βρίσκονται στὶς πλαγιὲς ἀπ' τὴ Βέρροια ὡς τὸ Βόδα, κί' ἀπ' τὸ Βόδα, ἀκολουθώντας τὸ βόρειο ὄριο τῆς περιοχῆς τῶν πεδιάδων, ὡς τὸν ποταμὸ Ἄξιό.

Ἐκτὸς ἀπ' αὐτὰ ἔγιναν ἀντιπλημμυρικά, ἀποστραγγιστικὰ καὶ ἀρδευτικὰ ἔργα, ἀπ' τὴν ΥΣΣΥΕΜ, στὴν παραθαλάσσια λουρίδα στὰ νότια τῶν πεδιάδων τῆς Θεσσαλονίκης.

Οἱ ἐργασίαι στὴ Δυτικὴ Μακεδονία, καθυστέρησαν ἐξ αἰτίας τῆς κομμουνιστικῆς ἀνταρσίας, ἀλλὰ τώρα ἐργάζονται ἐκκαφεῖς γιὰ τὴν ἀποστράγγισι τοῦ ἔλους Σαριγκιός, ποὺ ἔχει ἐπιφάνεια 23.000 στρέμματα, κοντὰ στὴν Κοζάνη, κί' ἀκόμα γίνονται ἀρκετὲς ἐργασίαι σὲ ἄλλα μικρότερα ἔργα στὴν περιοχὴ αὐτή.

Οἱ πεδιάδες τῆς Θεσσαλίας ἔρχονται δεύτερες σὲ σπουδαιότητα ὕστερα ἀπ' τὶς πεδιάδες τῆς Μακεδονίας. Ἡ Ἑταιρεία Χένρυ Μπούτ τοῦ Λονδίνου, ἐκτελοῦσε, κατὰ τὴν προπολεμικὴ περίοδο, ἔργα ἀντιπλημμυρικά, ἀποστραγγιστικὰ καὶ ἀρδευτικὰ, στὴ Θεσσαλία καὶ στὶς πεδιάδες τῆς Ἄρτας καὶ τοῦ Ἀχέρωνα, στὴν Ἡπειρο. Στὶς δυὸ τελευταῖες περιοχὲς καμμιά ἐργασία δὲν ἔγινε πρὶν ἀπ' τὴν ἄφιξι τῆς Δ.Ο.Σ., ἀλλὰ 230.000 στρέμματα προστατεύθηκαν στὴ Θεσσαλία ἀπ' τὶς πλημμύρες μὲ τὴν κατασκευὴ ἀναχωμάτων στὸν Πηνειὸ καὶ τοὺς παραποτάμους του, καὶ 100.000 στρέμματα ἀποστραγγίστηκαν τὴν περίοδο ἐκείνη. Ἡ Ἑταιρεία Μπούτ, μὲ χρήματα τῆς Δ.Ο.Σ., προώθησε τὰ ἀρχικὰ σχέδια καὶ ἐτελείωσε τὴν κατασκευὴ ἀντιπλημμυρικῶν ἔργων ποὺ ἐξυπηρετοῦν 370.000 στρέμματα καὶ ἀπεστράγγισε 75.000 στρέμματα ἐλώδεις ἐκτάσεις.

Ἡ κύρια διώρυγα ἀρδευτικοῦ ἔργου τοῦ Τυρνάβου ποὺ ἐξυπη-

ρετεί 55.000 στρέμματα, έτελείωσε, και πρόκειται να αρχίση ή εργασία για την κατασκευή διωρύγων τρίτης κατηγορίας και για την ίσοπέδωσι τών έδαφών. Το έργο του Πλατυκάμπου, που άφορᾶ 129.000 στρέμματα, γίνεται τώρα, και θα τελειώση το 1962. Έχει γίνει μιᾶ έγκάρσια τάφρος, για να μαζεύη τὰ νερά τών πλημμυρῶν τοπικῶν χειμάρρων, που κατέληγαν πρὶν στήν λίμνη Κάρλα και να τὰ ρίχνη στὸν Πηνειό. Το ἀντιπλημμυρικό αὐτὸ έργο, καθώς και τὸ ἀποστραγγιστικό δίκτυο τῆς περιοχῆς τῆς λίμνης Κάρλα, θα ἀξιοποιήση 135.000 στρέμματα, που πρὶν ἦταν ἐλώδης γῆ. Το έργο που μένει να γίνη ἀκόμη περιλαμβάνει τὴν κατασκευή ἀντιπλημμυρικῶν και ἀποστραγγιστικῶν έργων στὸ κεντρικό τμήμα τῆς περιοχῆς τῶν πεδιάδων .

Ἡ Ἀγγλική Ἐταιρεία Γεωτρήσεων κάνει τώρα μιᾶ λεπτομερῆ ἐξερεύνησι τῶν Θεσσαλικῶν πεδιάδων τῆς περιοχῆς Καρδίτσης—Τρικκάλων, για να ἐξακριβώση ἂν ὑπάρχουν ὑπόγεια νερά, και θα αρχίση τὴν ἐκτέλεσι ἀποδοτικῶν γεωτρήσεων, ὅταν τελειώση ή ἐξερεύνησις αὐτή.

Μελετήθηκαν και ἄλλα ἀρδευτικά έργα, ἐκτὸς ἀπ' ἐκεῖνα που ἐκτελεῖ τώρα ή Ἐταιρεία Μπουτ στή Θεσσαλία, ἀλλὰ κανένα ἀπ' αὐτὰ δὲν εἶναι στὸ πρόγραμμα τῆς Δ.Ο.Σ., γιατί τὰ ἔξοδα ἦσαν μεγάλα, και —σὲ μιᾶ περίπτωσι— γιατί ή ἐκτροπή τοῦ νεροῦ ἀπ' τὴ λεκάνη ἀπορροῆς τοῦ ποταμοῦ Ἀχελώου θα δημιουργούσε νομικά ζητήματα.

Μιᾶ ἰδιωτικὴ Ἐταιρεία ἔχει παραχώρησι για τὴν ἀποστράγγισι τῆς λίμνης Ξυνιάδος, που βρίσκεται ἀνάμεσα στή Θεσσαλία και τὴν κοιλάδα τοῦ Σπερχειοῦ ποταμοῦ. Ἡ Ἐταιρεία αὐτὴ ζήτησε χρήματα ἀπ' τὴν Δ.Ο.Σ. για να τελειώση τὸ έργο, και πιθανῶτα τὸ έργο θα γίνη, ἀλλὰ ὑπὸ τὸν ὄρο ὅτι ή Ἐταιρεία θα δεχθῆ να ὑποδιαίρεση τὰ ἐδάφη, ὅταν τελειώση ή εργασία. Ὁ ὄρος αὐτὸς εἶναι σύμφωνος με μιᾶ καθωρισμένη πολιτικὴ τῆς Δ. Ο.Σ., που συμπύπτει με τὴν τακτικὴ που ἀκολουθεῖται στὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες για τὴν ἀνάπτυξι τῶν Ἐγγειοβελτικῶν Ἔργων, ὅπου κανεῖς ἰδιώτης ἢ Ἐταιρεία δὲν μπορεῖ να κατέχη πᾶ-

νω από 640 στρέμματα. Ἐς σημειωθῆ, πῶς ἕως τώρα, κανεῖς τέτοιος περιορισμὸς δὲν ἔχει ἐφαρμοσθῆ στὴν Ἑλλάδα .

Ἐκπονεῖται μιὰ μελέτη ἀντιπλημμυρικῶν, ἀποστραγγιστικῶν, καὶ ἀρδευτικῶν ἔργων γιὰ τὴ γενικὴ ἀξιοποίησι τῆς κοιλάδος τοῦ Σπερχειοῦ. Ἡ μελέτη αὐτὴ συμπεριλαμβάνει τὴν κατασκευὴ ἑνὸς φράγματος στὴν ἄνω κοιλάδα, ποὺ θὰ ἐλαττώσῃ τὶς ζημιές τῶν πλημμυρῶν καὶ θὰ ἀποθηκεύσῃ νερὸ γιὰ τὴν ἄρδευσι τῶν ἐδαφῶν ποὺ βρίσκονται στὰ βόρεια τοῦ ποταμοῦ. Τὰ ἐδάφη ποὺ βρίσκονται στὰ νότια μποροῦν νὰ ἀρδεύωνται ἀπὸ πηγές ποὺ παρουσιάζονται στὶς πλαγιές τῶν ἀσβεστολιθικῶν βουνῶν, ποὺ κλείνουν ἀπὸ τὰ νότια τὴν κοιλάδα. Ὅκτὼ χιλιάδες στρέμματα ἀλκαλικῶν ἐδαφῶν ἀξιοποιοῦνται στὸ δέλτα τοῦ Σπερχειοῦ. Ἡ ἀξιοποίησις αὐτὴ ἀποτελεῖ μέρος τοῦ προγράμματος γιὰ τὴν ἀξιοποίησι τῶν ἀλκαλικῶν ἐδαφῶν. Καὶ ἐδῶ, ὅπως καὶ σ' ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδος, ἡ ἰδιωτικὴ καλλιέργεια παρουσιάζει σημαντικὴ ἄνοδο, ποὺ ὀφείλεται στὴν ἐπιτυχία ποὺ εἶχαν τὰ Κυβερνητικὰ πειράματα καλλιέργειας.

Ἡ Ὁλλανδικὴ Τεχνικὴ Ἑταιρεία Γκρόντμιζ, θὰ μελετήσῃ τὴ δυνατότητα ἐπεκτάσεως τῶν ἐκμεταλλευσίμων ἐδαφῶν πρὸς τὰ ἀνατολικά, μὲ τὴν κατασκευὴ ἑνὸς χαμηλοῦ ἀναχώματος ἀπ' τὸ δέλτα τοῦ Σπερχειοῦ πρὸς τὰ ἐδάφη ποὺ βρίσκονται στὰ βόρεια. Ἡ περιοχὴ ποὺ θὰ προστατεύεται ἀπ' τὸ ἀνάχωμα θὰ ἀποστραγγισθῆ, μὲ τὴν ἐπέκτασι τοῦ ἀποστραγγιστικοῦ δικτύου ποὺ ὑπάρχει μέσα σ' αὐτὴ τὴν περιοχὴ.

Στὴν περιοχὴ μεταξὺ τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς κοιλάδος τῆς Λαμίας ἐτελείωσαν διάφορα μικρὰ ἔργα, στὰ ὁποῖα περιλαμβάνεται τὸ ἄνοιγμα 6 φρεάτων. Ἐπίσης ἐξετάζεται καὶ μελέτη ποὺ προβλέπει τὴν ἄρδευσι 75.000 στρεμμάτων κατὰ μῆκος τῶν παραλίων. Τὸ ἔργο αὐτὸ θὰ ἀποτελῆ συμπλήρωμα τοῦ ἔργου τῆς ὑδρεύσεως τῶν Ἀθηνῶν ἀπ' τὴ Λίμνη τῆς Ὑλίκης.

Ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἕνα ἔργο στὴ βόρειο Ἡπειρο πρὸς τὰ δυτικὰ τῆς Βοιτίσης, ποὺ περιλαμβάνει τὴν κατασκευὴ ἑνὸς μικροῦ ἐκχειλιστήρος καθέτου πρὸς τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ Ἀῶου, καὶ μιὰ σήραγγα 1.900 μέτρων γιὰ τὴν μεταφορὰ νεροῦ, ἀπ' τὸν

ποταμό πρὸς τὴν πεδιάδα, γιὰ τὴν ἄρδευσι 10.000 στρεμμάτων. Τὸ ἔργο ἔχει ἀρχίσει πρὶν ἓνα χρόνο. Ἄλλα ἔργα στὴν Ἡπειρο ἐξυπηρετοῦν συνολικὰ 9.900 στρέμματα. Ἡ Ἐταιρεία Κνάππεν —Τίππετς— Ἀμπετ ἐπεξεργάζεται τὴ μελέτη γιὰ τὴν ἀξιοποίησι τῆς κοιλάδος τοῦ ποταμοῦ Καλαμᾶ, στὴ Βόρειο Ἡπειρο. Ἡ κοιλάδα αὐτὴ εἶναι βέβαια μικρὴ, μὰ εἶναι σπουδαία, γιὰτι ἐξυπηρετεῖ μιὰ περιοχὴ ὅπου ὁ πόλεμος ἐπροκάλεσε μεγάλες ζημιές. Ἡ Ἐταιρεία Μπούτ ἐκτελεῖ ἀντιπλημμυρικά, ἀποστραγγιστικὰ καὶ ἄρδευτικὰ ἔργα στὴν κοιλάδα τοῦ Ἀχέρωνα. Ὅταν τελειώσῃ τὸ προβλεπόμενο ἔργο, θὰ προστατευθοῦν ἀπ' τὶς πλημμύρες 28.000 στρέμματα, θὰ ἀξιοποιηθοῦν μὲ τὴν ἀποστράγγισι τῶν ἐλῶν 5.000 στρέμματα καὶ τέλος 30.000 στρέμματα θὰ ἄρδευθοῦν. Ἡ Ἐταιρεία Μπούτ ἄρχισε τὰ ἔργα στὴν Ἄρτα, τὸ 1947—48, μὲ χρήματα τῆς AMAG. Συνολικὰ, 100.000 στρέμματα προστατεύθηκαν ἀπ' τὶς πλημμύρες τοῦ ποταμοῦ Ἀράχθου καὶ Λούρου, 120.000 στρέμματα ἀποστραγγίστηκαν καὶ δόθηκε φέτος νερὸ ἄρκετὸ γιὰ τὴν ἄρδευσι 50.000 στρεμμάτων. Ἀντιπρόσωπος τῆς Ἐταιρείας Μπούτ ὑπελόγησε πῶς τὸ συνολικὸ ποσὸ ποῦ δαπανήθηκε μέχρι σήμερα ἀπ' τὴν Ἐταιρεία του ἴσως νὰ καλυφθῇ ἀπ' τὴν αὐξημένη παραγωγὴ τῆς ἄρδευομένης περιοχῆς, μέσα στὸ 1951—52. Ὅταν τελειώσῃ τὸ ἔργο ποῦ ἔχει ὡς τώρα σχεδιασθεῖ, τότε 150.000 στρέμματα θὰ ἀποστραγγιστοῦν καὶ θὰ ἄρδευθοῦν.

Ἡ ἀξιοποίησις τῆς κάτω λιμνοθάλασσας τῆς πεδιάδας τῆς Ἄρτας ἀνεβλήθη, γιὰτι ἡ παρουσία μαύρων ἀλκαλικῶν συστατικῶν, δημιούργησε ἓνα πρόβλημα ποῦ πρέπει ὁπωσδήποτε νὰ λυθῇ πρὶν νὰ χρηματοδοτηθῇ τὸ ἔργο. Τὸ ρύζι ποῦ καλλιεργήθηκε σ' ἓνα πειραματικὸ ἀγρὸ μᾶς ἔδωσε τὸ 1)10 τῆς συγκομιδῆς ποῦ περιμέναμε. Ὑστερα ὅμως ἀπ' τὴν χρησιμοποίησι γύψου, ἡ ἀπόδοσις αὐξήθηκε σημαντικά. Ἡ χρησιμοποίησις τοῦ γύψου συνεχίζεται καὶ φέτος καί, ἂν τὸ πείραμα αὐτὸ πετύχῃ, ὅπως προέλεγετι, τότε θὰ μπορέσῃ νὰ προωθηθῇ ἡ ἀνάπτυξις τῆς ὑπόλοιπης περιοχῆς.

Ἡ τεχνικὴ Ἐταιρεία Γκρόντμιζ θὰ ἐξετάσῃ ἂν θὰ εἶναι ὠφέ-

λιμη ή άξιοποίησις τής λιμνοθάλασσας Λογαρού. Άν μπορή αυτό νά πραγματοποιηθή, θα προστεθούν στην καλλιεργήσιμη περιοχή 50.000 στρέμματα άκόμη.

Ένα σημαντικό έγχείρημα σχεδιάσθηκε κατά μήκος του ποταμού Άχελώου, που χύνεται στο δυτικό άκρο του Κορινθιακού κόλπου, στην νοτιοδυτική γωνιά τής Στερεάς Ελλάδος. Μέχρι τώρα έτελείωσαν, στο κάτω τμήμα του ποταμού, με χρηματοδότησι τής Δ.Ο.Σ., αντιπλημμυρικά έργα που προστατεύουν 130.000 στρέμματα.

Ένα αντιπλημμυρικό ανάχωμα κατασκευάζεται τώρα στην ανατολική όχθη του άνω ποταμού, για νά προστατεύση 60.000 στρέμματα στην πεδιάδα του Άγρινίου.

Άρχισαν έργα για την άρδευσι και την άποστράγγισι 10.000 στρεμμάτων τής πεδιάδας. Ένα μικρό άντλητικό συγκρότημα, που με τον καιρό θα επέκταθή, χρησιμεύει για την άρδευσι των γαιών που βρίσκονται κατά μήκος τής βορείας όχθης τής λίμνης Τριχωνίδος. Ένα παρόμοιο έργο πρόκειται νά κατασκευασθή το καλοκαίρι του 1951 κατά μήκος τής νοτίας όχθης τής λίμνης, για την άρδευσι 23.000 στρεμμάτων.

Η Έταιρεία Κνάππεν—Τίππετς—Άμπετ έπεξεργάζεται το γενικό σχέδιο για την άξιοποίησι των 180.000 στρεμμάτων στο δέλτα του Άχελώου. Έξ άλλου ή Όλλανδική Τεχνική Έταιρεία θα μελετήση το άν συμφέρη οίκονομικώς ή άξιοποίησις 70.000 στρεμμάτων, με την κατασκευη άναχωμάτων σε μιαν άλυσσιδα από άμμοφράγματα, που σχηματίζουν σειρά από άνάβαθες λιμνοθάλασσες στην περιοχή του Δέλτα. Τότε ή γη που βρίσκεται πίσω απ' το ανάχωμα θα άποστραγγισθή. Το 1948—49, σπάρθηκαν με ρύζι 580 στρέμματα στα άλκαλικά έδάφη τής περιοχής αυτής, με τόση έπιτυχία, που πέρισυ σπάρθηκαν με ρύζι 4.000 στρέμματα.

Πολλά αντιπλημμυρικά έργα έτελείωσαν, η παλαιά έργα έπισκευάστηκαν κατά μήκος των βορεινών παραλίων τής Πελοποννήσου.

Η Έταιρεία Γεωτρήσεων έρευνά τον ύπόγειο ύδάτινο πλούτο,

στις πεδιάδες που βρίσκονται μεταξύ του ποταμού Πηνειού της Ἡλείας καὶ τῶν Πατρῶν.

Ἄν ἀποδειχθῆ πῶς τὸ ἔργο αὐτὸ συμφέρει καὶ εἶναι ἀξιόλογο, θὰ προωθηθοῦν τὰ σχέδια γιὰ τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν ὑπογείων ὑδάτων, μὲ σκοπὸν τὴν ἄρδουσι τῶν καλυτέρων γαιῶν τῆς περιοχῆς αὐτῆς.

Ἡ Τεχνικὴ Ἑταιρεία Κνάππεν—Τίππετς—Ἄμπετ ἐπεξεργάζεται σχέδιον γιὰ τὴ γενικὴ ἀξιοποίησιν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ Πηνειοῦ ποταμοῦ, τῆς Ἡλείας. Τὸ σχέδιον αὐτὸ περιλαμβάνει ἀντιπλημμυρικὰ ἔργα ποῦ πρόκειται νὰ ἐξυπηρετήσουν 120.000 στρέμματα, τὴν ἀποστράγγισιν 80.000 στρεμμάτων καὶ τὴν ἄρδουσι 100.000 στρεμμάτων. Τὰ σχέδια συμπεριλαμβάνουν τὴν κατασκευὴν δυὸ φραγμάτων, γιὰ τὸν ἔλεγχον καὶ τὴν ἀποθήκευσιν τοῦ νεροῦ τῶν πλημμυρῶν τοῦ Πηνειοῦ καὶ ὅλων τῶν παραποτάμων του.

Ἡ Ἑταιρεία Κνάππεν—Τίππετς—Ἄμπετ ἐτοιμάζει ἀκόμα ἓνα γενικὸν σχέδιον γιὰ τὴν πεδιάδα τῆς Ἄνω Μεσσηνίας. Τὸ σχέδιον αὐτὸ συμπεριλαμβάνει τὴν κατασκευὴν φράγματος γιὰ νὰ προληφθοῦν οἱ ζημίαι ποῦ προξενοῦν οἱ πλημμύρες καὶ γιὰ νὰ ἀποθηκευθῆ νερὸ γιὰ τὴν ἄρδουσι.

Τὸ Ἐπιχειρηματικὸν τῶν Δημοσίων Ἔργων συνεργάσθη μετὰ μιᾶς τοπικῆς ὀργάνουσι γιὰ τὴν ἐπεξεργασίαν σχεδίων ποῦ ἀφοροῦν τὴν Κάτω Μεσσηνίαν.

Ἡ ἐργασία στὴν περιοχὴ αὐτὴ προχωρεῖ καὶ ὅταν τελειώσῃ, 30.000 στρέμματα θὰ ἀποστραγγισθοῦν καὶ 30.000 θὰ ἄρδουθοῦν.

Συνολικὰ 6.000 στρέμματα ἀλκαλικῶν ἐλωδῶν ἐδαφῶν, στὴν περιοχὴ Σινάλες, στὴ Νοτιοανατολικὴ Πελοπόννησον, ἀξιοποιήθησαν μετὰ τὴν ἀποστράγγισιν, καὶ καλλιεργοῦνται τώρα μετὰ ρύζι καὶ μπαμπάκι. Φέτος τὸ σχέδιον θὰ ἐπεκταθῆ γιὰ νὰ περιλάβῃ ὅλα τὰ ἐδάφη ποῦ μποροῦν νὰ βελτιωθοῦν.

Στὴν πεδιάδα τοῦ Ἀργολικοῦ πραγματοποιήθη ἓνα μεγάλο πρόγραμμα ἀντιπλημμυρικῶν ἔργων. Τὸ ἔργο αὐτὸ ἔχει σχεδὸν τελειώσῃ. Ἀποξηράνθη μετὰ ἀποστράγγισιν ἓνα ἔλος 5.000 στρέμματα, καὶ τὰ ἐδάφη αὐτὰ τώρα καλλιεργοῦνται.

Αυτή ἡ περιοχή τῶν 5.000 στρεμμάτων πλούσιας μαύρης γῆς μπορεῖ νὰ γίνῃ ἕνας πλουσιώτατος κῆπος. Στὰ σχέδια γιὰ τὴν μελλοντικὴ ἀνάπτυξι τῆς περιοχῆς τοῦ Ἄργους περιλαμβάνεται καὶ μιὰ μελέτη ἔργου γιὰ τὴν χρησιμοποίησι τῶν πηγῶν τοῦ Κεφαλαριοῦ, γιὰ τὴν ἄρδευσι 15.000 στρεμμάτων πλούσιων ἐδαφῶν τῆς πεδιάδας.

Ἡ Ἑταιρεία Κνάππεν—Τίππετς—Ἄμπετ ἐπεξεργάζεται ἕνα γενικὸ σχέδιο γιὰ τὴν ἀξιοποίησι τῆς περιοχῆς Βόχας, στὰ βουνὰ πάνω ἀπ' τὴν Κόρινθο. Τὸ σχέδιο αὐτὸ περιλαμβάνει τὴν κατασκευὴ καὶ ἐπέκτασι ἐνὸς ἔργου, ποῦ ἔγινε πρὶν ἀπὸ 2 000 χρόνια, τὴν ἐποχὴ τοῦ Ἀδριανοῦ. Τὸ ἔργο αὐτὸ θὰ περιλαμβάνῃ τὴν ἐκβάθυσι τῆς σήραγγος, καὶ ἂν εἶναι δυνατόν, καὶ τὴν κατασκευὴ ἐνὸς φράγματος γιὰ ἀποταμίευσι νεροῦ ἀνάμεσα στὴ λίμνη Στυμφαλία καὶ τὴν Κόρινθο.

Στὴν Κεντρικὴ Πελοπόννησο ἐτελείωσαν ἢ γίνονται πολλὰ μικρὰ ἔργα. Παρόμοια μικρὰ ἔργα ἐτελείωσαν ἢ κατασκευάζονται τώρα κατὰ μῆκος τῆς θόρειας ἀκτῆς τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου. Στὰ ἔργα αὐτὰ περιλαμβάνεται καὶ τὸ ἔργο τῆς Ἀράχωβας—Δελφῶν—Ἰτέας, γιὰ τὴν ἀποστράγγισι μιᾶς ὄρεινῆς λίμνης καὶ γιὰ τὴ μεταφορὰ τοῦ νεροῦ στὴν κοιλάδα τῆς Ἀμφίσσης, κάτω ἀπ' τοὺς Δελφούς, γιὰ τὴν ἄρδευσι τῶν ἐλαιῶνων.

Δέκα ὀκτῶ ἔργα ἐτελείωσαν ἢ κατασκευάζονται στὰ νησιά, ἀπ' τὴν Κέρκυρα ὡς τὴν Κρήτη. Τὸ μεγαλύτερο ἔργο σχεδιάζεται γιὰ νὰ ἀναπτύξῃ τὴν ἄρδευσι τῶν πεδιάδων τῆς Μεσσαρᾶς, στὴ Νότιο Κρήτη, ὅπου μιὰ περιοχή 350.000 στρεμμάτων δὲν ἀποδίδει σήμερα ὅσο θὰ ἔπρεπε. Ἡ Ἑταιρεία Γεωτρήσεων καὶ Ἐφοδίων, ἐρευνᾷ τώρα τὸν πλοῦτο τῶν ὑπογείων ὑδάτων τῆς περιοχῆς, καὶ τὸ Ὑπουργεῖο Δημοσίων Ἔργων μελετᾷ τὴν κατασκευὴ ἀντιπλημμυρικῶν ἔργων.

Ἡ σύντομη αὐτὴ ἀπαρίθμησις τῶν ἔργων ποῦ ἐκτελοῦνται μὲ χρήματα τῆς Δ.Ο.Σ., δίδει μιὰν ἰδέα γιὰ τὴ σπουδαιότητα τοῦ προγράμματος. Δὲν ἔχει παραμεληθῆ καμμιά σημαντικὴ περιοχή τῆς Ἑλλάδος.

Πολὰ θὰ γίνουν ἀκόμη ὅταν ἡ Δ.Ο.Σ. θὰ πρέπει νὰ ἀποσυρθῇ.

Ἄλλ' ὅταν θὰ ἔλθῃ ὁ καιρὸς αὐτός, θὰ ὑπάρχουν πολλὰ ἐφόδια καὶ μέσα γιὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ κατασκευὴ τῶν ἔργων ποὺ δὲν θὰ ἔχουν ὀλοκληρωθῆ.

Μηχανικὸς ἐξοπλισμὸς

Σήμερα ὑπάρχουν ἀρκετὰ χωματουργικὰ μηχανήματα, κι' ἔχουν γίνει κι' ἄλλες σχετικὲς παραγγελίες γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ ἐπιτύχουμε ἕως τὸ φθινόπωρο τοῦ 1955 τὴν ὀλοκλήρωσι ὅλων τῶν ἔργων ποὺ κατασκευάζονται τώρα, καθὼς καὶ ἐκείνων ποὺ σχεδιάζονται.

Ποία εἶναι ἡ οἰκονομικὴ σημασία τῆς ἀρδεύσεως

Ἄν καὶ τὰ ἀντιπλημμυρικὰ καὶ τὰ ἀποστραγγιστικὰ ἔργα εἶναι ἀναγκαῖα, γιὰτὶ προστατεύουν τὰ ἐδάφη ἀπ' τὶς πλημμύρες, ἐλέγχουν τὸ ὕψος τῶν ὑπογείων ὑδάτων καὶ προσθέτουν καλλιεργήσιμες ἐκτάσεις μὲ τὴν ἀξιοποίησι λιμνῶν καὶ ἐλῶν, ὅμως εἶναι ἀδύνατο νὰ πετύχουμε τὴ μεγίστη δυνατὴ ἀπόδοσι χωρὶς ἀρδευσι.

Μιὰ σωστὴ ἐκτίμησι τῆς ἀξίας ποὺ ἔχει ἡ ἀρδευσις, σὰν παράγων ποὺ ἐπηρεάζει τὴν ἀπόδοσι, θὰ μᾶς δώσῃ μιὰν ἀρκετὰ καλὴ ἰδέα γιὰ τὴν πραγματικὴ σημασία τοῦ Προγράμματος Ἐγγειοβελτικῶν Ἔργων.

Ἡ ἀρδευσις ἀποδίδει μεγάλο ὄφελος στὸν καλλιεργητὴ γιὰτὶ ἔτσι ἡ ἐπάνω ζώνη τῶν ριζῶν —ἀκόμη καὶ τὸ καλοκαίρι ποὺ δὲν πέφτουν καθόλου βροχές— ἔχει τὴν ἄφθονη ὑγρασία ποὺ χρειάζονται τὰ φυτὰ γιὰ νὰ ἀναπτυχθοῦν. Καὶ αὐτό, φυσικά, σημαίνει πλούσιες σοδεῖς καὶ κέρδη ἀνάλογα.

Σὲ ἐδάφη ποὺ ἀρδεύονται μποροῦν νὰ παραχθοῦν φρούτα ἀπὸ δέντρα μὴ ἀειθαλῆ, ὅπως καὶ ἀπὸ ἐσπεριδοειδῆ. Ἐπίσης κάθε εἶδος λαχανικά. Οἱ πατάτες π.χ. θὰ ἀποδώσουν 15 τόννους στὰ 4 στρέμματα, ἐνῶ θὰ εἶχαμε μονάχα ½ τόννο χειμερινὸ σιτάρι,

που θα ήταν ή πιθανή εναλλασσομένη καλλιέργεια, αν τα έδάφη έμεναν χωρίς άρδευσι.

Η Ελλάδα φέρνει άπ' έξω 90.000 τόννους ζάχαρι τὸ χρόνο, που κοστίζουν 12.000.000 δολάρια περίπου. Όλη αυτή ή ζάχαρι θα ήταν δυνατό νά γίνη σε 180.000 στρέμματα γης, δηλ. μονάχα τὰ 7% τῆς συνολικῆς ἐπιφανείας γιὰ τὴν ὁποία θὰ ὑπῆρχε διαθέσιμο νερό τὸ 1955, αν πραγματοποιηθῆ τὸ πρόγραμμα που ἔχει προταθῆ με τῆ συνέχισι τῆς βοήθειας τῆς Δ.Ο.Σ.

Στὰ ἀρδευόμενα έδάφη, ὕστερα άπ' τὸ στάρι, μπορεί νά καλλιεργηθῆ καλαμπόκι, ἢ τριφύλλι. Αν τὸ ἀνάμικτο καλαμπόκι τὸ φυτέψουμε ἢ τὸ περιποιηθούμε ὅπως πρέπει, θὰ μᾶς δώση 70 ὀκάδες στὸ στρέμμα, δηλαδή 2½ φορές περισσότερο άπ' τὴν άπόδοσι τοῦ σταριου, ενώ και ή άπόδοσις τοῦ σταριου θὰ αύξηθῆ: 1) Με τίς άρδευσεις που θὰ κάνωμε τὸ φθινόπωρο ἢ τέλη τῆς άνοιξεως, στὰ χρόνια τῆς ξηρασιᾶς, και 2) με τὸ νά περιλάβουμε στὴν άμειψισπορά τὴν μηδική (τριφύλλι) και ἄλλα ὄσπρια. Η χρηματικῆ άξία που θὰ ἔχη τὸ καλαμπόκι που θὰ παραχθῆ θὰ εἶναι διπλάσια άπ' τὴν άξία τοῦ σταριου, στὴν περίπτωσι δὲ που θὰ εφαρμόσουμε πρόγραμμα διπλῆς σποράς, τότε τὸ συνολικὸ εἰσόδημα θὰ αύξηθῆ κατὰ 300% και πλέον κατὰ στρέμμα.

Τὰ φασόλια που θὰ σπείρουμε σε άρδευόμενα έδάφη θὰ μᾶς δώσουν 1.800 λίμπρες στὸ στρέμμα, που θὰ ἔχουν χρηματικῆ άξία δυὸ και τρεῖς φορές μεγαλύτερη άπ' τὴν άξία τοῦ σταριου που θὰ μᾶς ἔδιδε τὸ ἕνα στρέμμα. Τὸ ρύζι θὰ μᾶς άποδώση διπλάσια ποσότητα άπ' ὅση θὰ μᾶς δώση τὸ στάρι, και ή άξία του κατὰ τόννο θὰ εἶναι μεγαλύτερη.

Η μηδική (τριφύλλι) θὰ μᾶς δώση κοντὰ 4 τόννους χόρτο σε κάθε άρδευόμενο στρέμμα, που, αν ὑπολογίσουμε τὴν άξία του σε δολάρια, θὰ δοῦμε πὼς ἔχουμε μεγαλύτερο εἰσόδημα άπ' ὅτι θὰ μᾶς ἔδιδε ή σπορά σταριου, ενώ ταυτόχρονα θὰ πλουτίσουμε και τὸ ἔδαφος. Ἄλλὰ τὸ σπουδαιότερο εἶναι πὼς τὸ τριφύλλι θὰ χρησιμοποιηθῆ γιὰ νομῆ τῶν ζῶων, κι' ἔτσι σιγά-σιγά ή άξία τοῦ προϊόντος που θὰ πάρωμε θὰ ἔχη αύξηθῆ κατὰ στρέμ-

μα. Μιά άγελάδα π.χ. πού μάς δίνει 1.100 όκάδες γάλα τώ χρόνο, μπορεί νά συντηρηθή άπό 4—8 στρέμματα άρδευομένης έκτάσεως. Τώ γάλα αύτώ μπορεί νά μάς δώση 1.350 όκάδες τυρί, πού άν τώ ύπολογίσουμε πρós 1.50 δολ., τήν όκά, μάς δίδει είσόδημα 500 δολ. κατá στρέμμα, άνάλογα με τήν έκτασι πού χρησιμοποιήθηκε γιά τήν παραγωγή τής νομής. Ή ίδια ποσότης θά μάς έδιδε 1.000 όκάδες έξατμισμένο γάλα πρós 0,39 δολ. τήν όκά, δηλ. 390 δολ. * Αν τήν ποσότητα αύτή τήν πουλούσαμε χονδρικά στην άγορά τών Ήθηνών, σαν γάλα μη άποβουτυρωμένο, θά πέρναμε 360 δολ. Ή διαφορά μεταξύ τής άξίας τής ίδιας τής νομής και τής άξίας τού τελευταίου προϊόντος, συνεπάγεται όχι μόνον οίκονομία ξένου συναλλάγματος, αλλά και παροχή έργασίας σε περισσότερους Έλληνες και αύξησι τού έθνικού είσοδήματος.

Στις άρδευόμενες έκτάσεις ή Έλλάς μπορεί σήμερα νά παράγη μπαμπάκι, με οίκονομική άπόδοσι, γιατί τότε έχουμε παραγωγή τρείς με τέσσερις φορές άνώτερη άπό εκείνη πού μάς δίνουν μη άρδευόμενα έδάφη. Αύξησις τής παραγωγής θά είχε σαν άποτέλεσμα μεγάλα πλεονεκτήματα γιά τήν Έλλάδα. Οί εισαγωγές βάμβακος τώ 1949-50 άντιπροσώπευαν ένα ποσώ 12.225.000 δολλαρίων. Τώ 1950-51 δέν έγινε καμμιά εισαγωγή μπαμπακιού, γιατί ή αύξημένη παραγωγή ξεπέρασε κατá 70,9%* τήν παραγωγή μπαμπακιού στην περίοδο άπό 1935-38. * Αν εξακολουθήση ή προσπάθεια αύτή και άρδευθούν περισσότερες έκτάσεις, ή Έλλάς θά είναι σε θέσι νά έξάγη σημαντική ποσότητα μπαμπακιού.

Αύξημένη παραγωγή ρυζιού, θά κάνη περιττές τισ εισαγωγές αύτου τού προϊόντος ύστερα άπ' τώ 1951, και έξ άλλου τώ ρύζι μπορεί νά γίνη και είδος έξαγωγής. Οί εισαγωγές ρυζιού τού 1949—50 άντεπροσώπευαν ποσώ 4.501.000 δολλαρίων.

* Στοιχεία άπ' τόν Πίνακα 4 (Ή Αναθεώρησις 10 Μαΐου 1951). Ποσοστά τών μεταβολών Έκτάσεως, Άποδόσεως, Παραγωγής Άγροτικών Προϊόντων μέσου όρου 1935 — 1938). («Πρόγραμμα Γεωργικής Ή Ανασυγκροτήσεως και Ή Αξιοποιήσεως»—Γκίλλ).

Ἄλλα πόσο σοβαρὴ εἶναι ἡ ἐπίδρασις τῆς ἀρδεύσεως στὴν παραγωγή, φαίνεται πιὸ χτυπητὰ στὸν παρακάτω πίνακα:

Ἀρδευόμενες ἐκτάσεις ποὺ χρειάζονται γιὰ τὴν Παραγωγή τῶν Εἰδῶν τοῦ Ἀναθεωρουμένου Προγράμματος Εἰσαγωγῶν Τροφίμων γιὰ τὸ ἔτος 1950 - 51.

Εἶδος	Εἰσαγωγή (σὲ τόν- νους)	Μέση ἀπό- δοσις ἀνά στρέμμα (σὲ τόν- νους)	Ἀπαιτου- μένη ἔκτα- σις σὲ στρέμματα
Στάρι	450,000	—	—
Ζάχαρι	90,000	0.5	180,000
Ξεφλουδισμένο ρύζι . .	17,500	0.2	87,500
Κρέας νωπὸ	10,000	0.05	200,000
Κρέας κατεψηγμένο . . .	7,500	0.05	150,000
Γάλα ἐβαπορὲ	7,000	0.25	28,080
Γάλα σκόνη, ἀποβουτυ- ρωμένο	1,500	0.04	10,000
Γάλα σκόνη μὴ ἀποβου- τυρωμένο	200	0.1	2,000
Τυρὶ	3,000	0.12	24,000
Λύγα	1,200	0.15	8,000
᾽Οσπρια	13,000	0.22	57,000
᾽Αλευρι σόγια	900	0.22	4,000
Βαμβακοσπορέλαιον . .	6,000	0.03	218,000
			939,260

Σύμφωνα μὲ τοὺς ἀριθμοὺς τοῦ παραπάνω πίνακος, ὅλα τὰ εἶδη τοῦ Ἀναθεωρουμένου Προγράμματος Εἰσαγωγῶν Εἰδῶν Διατροφῆς γιὰ τὸ 1950—51, ἐκτὸς ἀπ' τὸ στάρι, θὰ μπορούσαν νὰ παραχθοῦν ἐπάνω σὲ ἔκτασι 1.000.000 στρεμμάτων ποτιστικῆς γῆς, μὲ τὴν αὐθαίρετη προϋπόθεσι πὼς ὅλο τὸ σπορέλαιο προέρχεται ἀπὸ βαμβακόσπορο. Μὲ τὴν προϋπόθεσι αὐτή, τὸ μπαμπάκι

πού καλλιεργείται για την παραγωγή σπορευλαίου θα μᾶς ἔδινε 10.000.000 δολλάρια, ἂν ἡ ἀπόδοσις ἦταν 45 ὑκάδες μπαμπακιού κατὰ στρέμμα. Τὸ μπαμπακί αυτό θα ἦταν διαθέσιμο για ἑξαγωγή καὶ θα ἀντιπροσώπευε τὴν ἀξία 110.000 τόννων σταριού, πού με τὴ σειρά του θα περιώριζε τὶς 450.000 τόννους, πού χρειαζόμαστε, σὲ 340.000 μόνο. Μά, ἐπὶ πλέον, ὁ βαμβακόσπορος θα ἔδινε περίπου ἄλλες 25.000 τόννους βαμβακόσπορο, πού ἐκτὸς ἀπ' τὸ ἀπαραίτητο βαμβακοσπορέλαιο, θα μᾶς ἔδιναν μιὰ πολὺ μεγαλύτερη ποσότητα ἀπ' τὴν ἐλαιόπαστα πού εἰσάγομε σήμερα.

Αὐτὴ ἡ μεγαλύτερη ποσότης ὄχι μόνο θα περιορίση τὶς εἰσαγωγές, ἀλλὰ θα μᾶς δώσῃ καὶ μιὰ ἀπαραίτητη πηγή ἀπὸ πρωτεΐνες για τὴν τροφή τῶν ζώων καὶ ἀκόμα, ἂν καλλιεργήσουμε με σιτάρι τὴ μισὴ ἑκτασι ἀπ' αὐτὴν πού δημιουργήθηκε με τὴν ἀποξηράνσι, καθὼς καὶ ὀλόκληρη τὴν ἑκτασι πού ἐκχερσώσαμε, θα μπορούσαμε νὰ ἔχωμε ἄλλες 200.000 τόννους, με ἀποτέλεσμα νὰ λιγοστέψωμε τὴν ποσότητα πού χρειαζόμαστε νὰ φέρωμε ἀπ' ἔξω, σὲ 140.000 τόννους μόνο.

Με τὸν ἴδιο τρόπο, ἂν παράγωμε ζάχαρι ἀπὸ κοκκινογούλια, θα ἔχωμε τρεῖς ὑποπροϊόντα, —τὰ φύλλα, τὴν ψύχα καὶ τὸ σιράνο, τὴ μελάσσα— πού εἶναι πολύτιμες συμπληρωματικὲς κτηνοτροφές.

Ὅλη αὐτὴ τὴν παραγωγή θα μᾶς τὴν ἔδινε τὸ 1)3 μονάχα τῆς περιοχῆς για τὴν ὁποία θα ὑπάρχη νερὸ διαθέσιμο τὸ 1955 ἂν ὀλοκληρωθοῦν ὅλα τὰ ἔργα πού γίνονται ἢ πού μελετῶνται τώρα.

'Αλλὰ κι' ἂν ἀκόμα ἦταν δυνατὸ νὰ ἐκτελεσθοῦν ὅλα τὰ ἔργα ὅπως ἔχουν σχεδιασθῆ, αὐτὸ δὲν θα ἐσήμαινε πὼς θα ποτιζόταν ὅλη ἡ ἑκτασις πού ἀρδεύεται. Ποτὲ δὲν ἀρδεύεται κάθε χρόνο ὀλόκληρη ἡ ἑκτασις πού καλύπτουν τὰ μεγάλα ἔργα. Καὶ ἐξ ἄλλου χρειάζεται καιρὸς για νὰ γίνουν τὰ αὐλάκια τῆς διανομῆς, νὰ ἰσοπεδωθῆ ἡ γῆ καὶ νὰ συνηθίσῃ ὁ χωρικὸς στὸν καινούργιο αὐτὸν τρόπο καλλιεργείας. Ὅλα αὐτὰ ἔχουν ἐπίδρασι πάνω στὸ

ρυθμὸ πού μπορεῖ πραγματικά νὰ πάρη ἡ ἄρδευσις ἐκτάσεων μὲ καινούργια ἔργα.

Εἶναι ὁμως ὀλοφάνερο πὼς ἡ γῆ, καὶ τὰ νερὰ πού διαθέτει ἡ Ἑλλάς μποροῦν νὰ ἐξασφαλίσουν ἓνα ὑψηλότερο ἐπίπεδο ζωῆς ἀπ' τὸ σημερινό.

Ἡ ἀνάλυσις αὐτὴ φαίνεται πὼς δίνει ἀπάντησι σὲ ἓνα ἀμφισβητούμενο ζήτημα. Ὅπως φαίνεται, ἡ παραγωγή τῶν ζαχαροτεύτλων — τῶν κοκκινογουλιῶν — θὰ πρέπει νὰ ἀποτελέσῃ ἀξιοπρόσεκτο θέμα τῆς γεωργικῆς οἰκονομίας τῆς Βορείου Ἑλλάδος. Τούλάχιστον θὰ ὑπάρχη ἡ ἀπαραίτητη ποτιστικὴ ἔκτασις χωρὶς νὰ ἐμποδίζωνται σοβαρὰ οἱ ὑπόλοιπες ἀπαραίτητες καλλιέργειες.

Ἐνα ἀκόμα γεγονός εἶναι ὀλοφάνερο. Παράγοντας μεγάλες ποσότητες χόρτου (τριφύλλι), ψύχας καὶ φύλλων ζαχαροτεύτλων, μελάσσας, ξερῆς πάστας βαμβακοσπόρου, καθὼς καὶ ἄλλα ὑποπροϊόντα κατὰλληλα γιὰ τροφή τῶν ζώων, θὰ δίναμε μεγάλη ὠθησι στὴν ἀγελαδοτροφία. Ἀλλὰ γιὰ νὰ πετύχη ἡ ἀγελαδοτροφία θὰ χρειασθοῦν καλύτερες ράτσες, καὶ μεγάλες βελτιώσεις στὴν περιποίησι τῶν ζώων. Ὁ μέσος ὄρος παραγωγῆς τῶν ντόπιων ἀγελάδων εἶναι περίπου 360 ὀκάδες γάλα ἀπ' τὴν κάθε μιὰ τὸ χρόνο. Κανεὶς χωρὶκὸς δὲν μπορεῖ νὰ θρέψῃ μιὰ τέτοια ἀγελάδα μὲ τριφύλλι. Εἰς ἄλλου ζῶα πού δίνουν λιγώτερο ἀπὸ 1.800 ὀκάδες γάλα, πρέπει νὰ ἀντικαθίστανται μὲ ἄλλα καλύτερης ράτσας.

Παράγοντας περισσότερο γάλα θὰ χρειαστῆ νὰ ἐγκαταστήσουμε συγχρονισμένα γαλακτομεῖα γιὰ τὴν παραγωγή βουτύρου καὶ τυριοῦ. Καλλιεργώντας περισσότερο ρύζι, περισσότερο μπαμπάκι καὶ ἄλλα ποτιστικά, ὅπως εἶναι τὰ πρώϊμα λαχανικά, θὰ χρειασθῆ νὰ δημιουργήσωμε καινούργιες ἀγορὲς στὸ ἐξωτερικό, πράγμα πού θὰ ἀπαιτήσῃ προσεκτικὴ ταξινόμησι, καὶ ὑποδειγματικούς τύπους. Ἐνα μεγάλο μέρος τῆς εὐθύνης γιὰ τὴν ἐπιτυχία τῆς ἀνυψώσεως τοῦ ἐπιπέδου τῶν γεωργικῶν μεθόδων ἀνήκει στὴν Ἑπιμελεία Ἐφαρμογῶν.

Ἡ μηχανοποίηση τῆς γεωργίας στὴν Ἑλλάδα

Ἐνα μεγάλο μέρος ἀπὸ τὸ Πρόγραμμα γιὰ τὴν ἀξιοποίηση τοῦ γεωργικοῦ καὶ τοῦ ὑδατίνου πλοῦτου ἐκτελεῖται ἀπ' τὴν Ὑπηρεσία Μηχανικῆς Καλλιιεργείας τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας. Ἡ Ὑπηρεσία αὐτὴ ιδρύθηκε στὰ 1924, γιὰ νὰ ἀντιμετωπισθῇ ἡ ἀνάγκη τῆς γρήγορης προετοιμασίας τοῦ ἐδάφους, στὰ κρίσιμα χρόνια τῆς ἐγκαταστάσεως στὴν Ἑλλάδα ἑκατοντάδων χιλιάδων προσφύγων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἀπὸ τότε ἡ Ὑπηρεσία αὐτὴ ἔγινε ἕνας παράγων ζωτικὸς γιὰ τὸ συγχρονισμὸ τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς. Ἡ Ὑπηρεσία αὐτὴ χορηγεῖ τὸ βαρὺ ἐξοπλισμὸ ποὺ χρειάζεται γιὰ τὴν ἐκχέρσωση, τὴν ἰσοπέδωση, τὸ βαθὺ ὄργωμα, τὴν κλιμάκωση, καὶ ἐπετάχυνε πολὺ τὴ μηχανοποίησι τῆς γεωργίας στὶς πεδιάδες καὶ τὰ δέλτα ὅπου μποροῦν νὰ χρησιμοποιηθοῦν ἀποδοτικὰ τὰ μηχανήματα ποὺ τὰ σύρουν τρακτέρ.

Στὴν περίπτωσι ἀμειψισπορᾶς, σὲ συνδυασμὸ μὲ ποτιστικὲς καλλιέργειες, θὰ χρειασθοῦν τρακτέρ γιὰ νὰ γίνῃ ἡ ἔγκαιρη προετοιμασία τοῦ ἐδάφους. Ἄν π.χ. τὸ στάρι πρόκειται νὰ τὸ ἀκολουθήσῃ σπορὰ ἀραβοσίτου, εἶναι ἀνάγκη νὰ ὀργώνωμε τὸ ἔδαφος γιὰ νὰ ξεριζωθοῦν οἱ καλαμιές τοῦ σταριοῦ καὶ νὰ ἐτοιμασθῇ ἡ γῆ γρήγορα, γιὰ νὰ δεχτῇ τὸ σπόρο τοῦ ἀραβοσίτου. Ἀκόμα, ἡ ἐξοικονόμησης ἐδάφους ἀπ' αὐτὸ ποὺ χρησιμοποιεῖται τώρα γιὰ τὴ συντήρησι ζώων ποὺ δὲν ἀποδίδουν ἀρκετά, θὰ ἀπελευθερώσῃ μιὰ σημαντικὴ ἔκτασι γιὰ τὴν παραγωγή τροφίμων καὶ νημάτων γιὰ ἄμεση χρῆσι τῶν κατοίκων.

Προπολεμικὰ ὑπῆρχαν στὴν Ἑλλάδα 1.695 τρακτέρ. Στὴ διάρκεια τοῦ πολέμου ἔμειναν μόνο 420. Ἀπὸ τὸ 1946 καὶ δῶ, 5.071 τρακτέρ ἦλθαν ἀπ' τὸ ἐξωτερικό. Ἡ εἰσαγωγή τῶν τρακτέρ αὐτῶν ἦταν ἄμεσο ἀποτέλεσμα τῆς βοθείας τῆς ΟΥΝΡΑ, τῆς ΑΜΑΓΚ καὶ τῆς Δ.Ο.Σ. Σύμφωνα μὲ τοὺς ὑπολογισμοὺς, χρειάζεται κινητήριος δύναμις 200.000 ἵππων γιὰ νὰ πετύχωμε τὰ 70% ἐκείνου ποὺ θὰ μπορέσῃ νὰ θεωρηθῇ σὰν ὀλοκληρωτικὴ μηχανοκίνησις τῆς γεωργίας. Ἔως τὸν Ἰούνιο τοῦ 1952, τὰ 80% ἀπ' τὶς ἀνάγκες αὐτὲς θὰ ἔχουν ἰκανοποιηθῇ.

Πῶς ὅμως θὰ προσαρμοσθῆ ἡ χρησιμοποίησις τῶν τρακτέρ σὲ μιὰ γεωργικὴ οἰκονομία μικρῶν ἀγροκτημάτων; Πραγματικὰ γεννιέται ἓνα τέτοιο ἐρώτημα. Ἡ ἀπάντησις στὸ ἐρώτημα αὐτὸ εἶναι πῶς δὲν ὑπάρχει ἄλλος τρόπος γιὰ νὰ μπορέσουν οἱ Ἕλληνες ἀγρόται νὰ συναγωνισθοῦν τὶς ἄλλες χῶρες στὴν παγκόσμιον ἀγορά, εἴτε γιὰ νὰ χαμηλώσουν οἱ τιμὲς τῶν προϊόντων, γιὰ συμφέρον τῶν καταναλωτῶν. Τὰ μικρὰ κτήματα στὴν Ἑλλάδα παράγουν μὲ μεγάλο κόστος. Γι' αὐτὸ οἱ τιμὲς τῶν γεωργικῶν προϊόντων στὴν Ἑλλάδα εἶναι ψηλότερες ἀπ' τὶς τιμὲς τῆς διεθνοῦς ἀγορᾶς, καὶ χρειάζονται δαπανηρὲς ἐπιχορηγήσεις. Ὁ μικροκτηματίας στὴν Ἑλλάδα πρέπει νὰ πουλήσῃ τὴ μικρὴν του ἐσοδεῖαν σὲ μεγάλη τιμὴ γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ ἔχῃ τόσο ἀκαθάριστον εἰσόδημα, ὥστε νὰ εἶναι σὲ θέσιν νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὶς πενιχρὲς βιωτικὰς ἀνάγκας. Ἄν ἐξακολουθήσῃ ἀμετάβλητη ἡ σημερινὴ κατάστασις, ὁ ἀγροτικὸς πληθυσμὸς θὰ μείνῃ φτωχὸς καὶ ἡ οἰκονομία θὰ στηρίζεται σὲ θεμέλια σαθρά. Τὸ πρόγραμμα γιὰ τὴ μηχανοποίησιν βασίζεται ἐπὶ τῆς θεωρίας ὅτι οἱ συνθήκες δημιουργοῦν μεταβολὰς καὶ ἀναπροσαρμογὰς ποὺ δὲν μποροῦν νὰ ἐξασφαλιστοῦν μὲ κανένα ἄλλο τρόπο. Τέτοια ἦταν καὶ ἡ ἱστορία τῆς βιομηχανικῆς ἐπαναστάσεως. Καὶ στὴν περίπτωσιν ποὺ ἐξετάζομε πρέπει νὰ δεχτοῦμε ὅτι ἡ δύναμις τῆς μηχανοκινήσεως θὰ αὐξήσῃ τὴν κατ' ἄτομον παραγωγὴν. Καὶ ὅσο θὰ αὐξάνῃ ἡ κατ' ἄτομον γεωργικὴ παραγωγὴ, τόσο θὰ μεγαλώνη καὶ ἡ ζήτησις γιὰ ἀγαθὰ καὶ ἀνέσεις ἀπ' αὐτοὺς ποὺ θὰ παράγουν περισσότερα, καὶ ἐπομένως θὰ κερδίζουν καὶ περισσότερα. Ἀποτέλεσμα αὐτοῦ θὰ εἶναι νὰ δοθῇ δουλειὰ σὲ περισσότερους τεχνικούς.

Ἡ συνεταιριστικὴ χρησιμοποίησις τοῦ μηχανικοῦ ἐξοπλισμοῦ ἔχει ἀποδειχθῆ σὰν ἓνας τρόπος ἀναπροσαρμογῆς.

Ὁ ἐξηλεκτρισμὸς τῆς ὑπαίθρου θὰ ἔχῃ βαθειὰ ἐπίδρασιν ἐπὶ τὸ καφάλαιον αὐτό. Κάθε ἀνύψωσις τοῦ βιωτικοῦ ἐπιπέδου μέσα σὲ μιὰ βιομηχανοποιημένη κοινωνία, ἔχει σὰν ἀποτέλεσμα τὴ ζήτησιν περισσοτέρων ἀγαθῶν, ἀνέσεων καὶ ἐξυπηρετήσεων, πράγμα ποὺ σημαίνει δουλειὰ γιὰ περισσότερους ἀνθρώπους.

Ἄν ἀξιοποιηθῇ ὁ ὑδάτινος καὶ ὁ ἐδαφικὸς πλοῦτος τῆς Ἑλ-

λάδος, ὅπως προβλέπεται, τότε τὸ ζήτημα π.χ. τοῦ νὰ ὑπάρχουν ἀρκετοὶ δάσκαλοι γιὰ νὰ μπορέσει τὸ κάθε παιδὶ στὴν Ἑλλάδα νὰ παρακολουθῆ καὶ τὶς ὀκτὼ τάξεις τοῦ σχολείου, θὰ ἔχει ἀπλοποιηθῆ. Αὐτὸ ἰσχύει γιὰ κάθε τομέα.

Ὅπωςδήποτε τὸ πραγματικὸ βασικὸ πρόβλημα εἶναι ἡ ἀνάγκη τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἀντλήσει ὀλοένα καὶ περισσότερα ἀπὸ τὶς διάφορες πηγές τῶν ἀγαθῶν. Τὰ καινούργια στόματα — ποὺ πρέπει νὰ τραφοῦν— δημιουργοῦνται γρηγορώτερα ἀπὸ ὅ,τι ἀυξάνονται οἱ πόροι ποὺ χρειάζονται γιὰ τὴν τροφοδοσίαν τους. Ἡ ἀνάγκη μιᾶς κάποιας παρακολουθήσεως τῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι φανερὴ καὶ ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα, ὅπως καὶ ἄλλοῦ.

Ὁ ὄρεινός καὶ ὁ δασικὸς πλοῦτος τῆς Ἑλλάδος

Ὡς ἐδῶ ἀσχοληθήκαμε μόνο μὲ τὴν καλλιεργήσιμη ἔκτασι τῆς Ἑλλάδος, μολονότι οἱ δασώδεις καὶ ὄρεινές ἐκτάσεις κατέχουν τὰ 71% τῆς συνολικῆς ἐπιφάνειας τῆς χώρας. Ἡ ταξινόμησις τῶν γαιῶν αὐτῶν ἐξαρτᾶται ἀπ' τὴν προσωπικὴ κρίσι τῶν εἰδικῶν. Γενικὰ, γίνεται δεκτὸ ὅτι ὑπάρχουν ἐκτάσεις 19.700.000 στρεμμάτων ποὺ εἶναι κατάλληλες γιὰ δάση, ἀλλὰ ὑπάρχουν μεγάλες διαφορὲς ἀντιλήψεων πάνω στὸ ζήτημα τοῦ διαχωρισμοῦ τῶν ἐδαφῶν σὲ γαῖες ὄρεινές καὶ σὲ γαῖες ἄγονες. Τὸ Ὑπουργεῖο Γεωργίας, ἐπὶ τῆ βάσει τῶν στοιχείων ἀπογραφῆς τοῦ 1928, θεωρεῖ βοσκοτόπια, 75.700.000 στρέμματα. Ὁ Σκράντον, στηριζόμενος στὴν ἱκανότητα ἀντοχῆς τοῦ ἐδάφους, κατατάσσει 27.700.000 στρ. στὰ βοσκοτόπια καὶ 50.600.000 στρ. στὰ ἄγονα ἐδάφη. Τὰ ἄγονα ἐδάφη ἀποτελοῦνται, κατὰ τὸ πλεῖστον, ἀπὸ κορυφές ὀρέων ποὺ τὶς κατάφαγε τὸ νερὸ καὶ ἀπὸ ἀπότομες πλαγιές ποὺ ἡ βλάστησις ὁποιοῦδήποτε φυτοῦ εἶναι ἐξαιρετικὰ δύσκολη. Ὅποιαδήποτε κι' ἂν θᾶπρεπε νὰ εἶναι ἡ σωστὴ ταξινόμησις, εἶναι βέβαιον ὅτι τὰ ἄγονα ἐδάφη, στὸν πίνακα τοῦ Σκράντον, εἶναι ἐδάφη μηδαμινῆς ἀξίας καὶ ἐπομένως ἂν τὰ συμπεριλαμβάναμε στοὺς βοσκότοπους ἴσως νὰ ἐδημιουργοῦντο παρεξηγήσεις.

Ἡ ὀρθὴ ἐκμετάλλευσις τῶν ὄρεινῶν ἐδαφῶν τῆς Ἑλλάδος σημαίνει στενὴ συνεργασία μεταξύ ὄρεινῶν καὶ πεδινῶν πληθυσμῶν τῆς Ἑλλάδος, καὶ θὰ ἀπαιτήσῃ πολλὴ ἐργασία γιὰ τὴν ἀξιοποίησι τῶν ὄρεινῶν περιοχῶν. Ἡ παραγωγή π.χ. τριφυλλιοῦ στὶς ἀρδευόμενες ἐκτάσεις θὰ ἐπιτρέψῃ στοὺς βοσκοὺς νὰ τρέφουν τὶς προβατίνες πρὶν ἀπ' τὴν τεκνοποίησι καὶ κατὰ τὴ διάρκειά της. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ θὰ αὐξηθῇ τὸ βᾶρος τῶν ἀρνιῶν καὶ οἱ προβατίνες θὰ δώσουν περισσότερο γάλα.

Καθὼς ἀναφέραμε προηγουμένως, ἡ παραγωγή ὑποπροϊόντων ὅπως εἶναι ἡ ψύχα ἀπὸ ζαχαρότευτλα, ἢ ἡ ἀποξηραμένη πάστα τοῦ βαμβακόσπορου ἢ διάφορα ἄλλα εἶδη ὑποπροϊόντων νομῆς, ὅπως εἶναι τὰ κοτσάνια τοῦ ἀραβοσίτου καὶ τὰ παρόμοια, θὰ μᾶς δώσῃ τροφὴ καί, ἐπὶ πλέον, χειμερινὴ τροφὴ γιὰ νὰ συμπληρώσουμε τὴν ὄρεινὴ βοσκή.

Καλλιτέρευσις τῶν ὄρεινῶν βοσκότοπων θὰ περιλαμβάνῃ μεταξύ ἄλλων καὶ ἐλεγχόμενη βοσκή. Στὸν Ὀλυμπο, μιὰ περιοχὴ 1.000.000 στρεμμάτων, μὲ βοσκοτόπια, ὀργανώνεται σήμερα σὰν μιὰ ἀρχικὴ προσπάθεια πρὸς τὴν κατεύθυνσι αὐτή. Μελετᾶται τῶρα μὲ προσοχὴ ἡ ἐγκατάστασις κατασκηνώσεων τύπου «C.C.C.» σὰν αὐτὲς ποὺ λειτούργησαν μὲ τόση ἐπιτυχία στὶς Ἠνωμένες Πολιτεῖες.

Οἱ δασώδεις ἐκτάσεις, ὅταν ἀξιοποιοῦνται, κί' ὅταν ἡ ἐκμετάλλευσίς τους γίνῃ ὅπως πρέπει, θὰ παράγουν ξυλεία ἀρκετὴ γιὰ νὰ καλύψῃ ὅλες τὶς ἀνάγκες. Ἡ Ἑλλὰς σήμερα εἰσάγει τὰ 4)5 τῆς ξυλείας ποὺ χρειάζεται, πρᾶγμα ποὺ σημαίνει ἐξαγωγή 18.000.000 δολλαρίων περίπου τὸ χρόνο. Βέβαια, ἡ ἀναδάσωσις ἀποτελεῖ πρόγραμμα μακρᾶς πνοῆς, ἀλλὰ τὸ νὰ ἀπαλλαγῇ ἡ Ἑλλὰς ἀπὸ εἰσαγωγῆς 18.000.000 δολλαρίων ἑνὸς εἴδους ποὺ μπορεῖ νὰ παραχθῇ μὲ κέρδος ἐδῶ, μέσα στὴ χώρα, ἀποτελεῖ ἀναμφισβήτητα ἓνα ἀπ' τοὺς πολλοὺς τρόπους μὲ τοὺς ὁποίους μπορεῖ νὰ δημιουργηθῇ μιὰ βιώσιμη οἰκονομία. Ἐκτὸς ἀπ' τὴν παραγωγή ξυλείας, θὰ μπορούσε νὰ διπλασιασθῇ ἡ παραγωγή τῶν ναυπηγείων. Ἀκόμα θὰ μπορούσε νὰ ἐξασφαλισθῇ ἀρκετὴ ποσότης σκληροῦ καὶ μαλακοῦ ξύλου, μαζὶ μὲ χόρτο ρυζιοῦ καὶ

στάρι, για να πάψη κάθε εισαγωγή χαρτόμαζας που σήμερα άποροφά 8.000.000 περίπου δολλάρια τὸ χρόνο.

Στὶς περιόδους τῆς ΑΜΑΓΚ καὶ τῆς Δ.Ο.Σ., βάσει τοῦ προγράμματος ἀναδασώσεως, ιδρύθηκαν 55 φυτώρια δασικῶν φυτῶν, καὶ ξαναφυτεύθηκαν 56.000.000 δέντρα. Ἀνοίχτηκαν 62 χιλιόμετρα ὄρεινῶν δρόμων, μὲ πρωταρχικὸ σκοπὸ νὰ κάνουν προσιτὲς τὶς παρθένες περιοχὲς τῆς ἐμπορεύσιμης ξυλείας. Ἀκόμα ἐκτελεῖται ἓνα ἀρκετὰ εὐρὺ πρόγραμμα γιὰ τὴν συγκράτησι τῆς ὄρεινῆς διαβρώσεως. Ἡ ἐργασία αὐτὴ γίνεται σὲ συνδυασμὸ μὲ τὰ ἀντιπλημμυρικὰ ἔργα τῶν χειμάρρων που ξεκινοῦν ἀπ' τὶς ὄρεινὲς περιοχὲς, που τὰ νερὰ τὶς ἔχουν ἀπογυμνώσει ἀπὸ τὸ χῶμα τους.

Περίληψις

Ἐνας πρόχειρος κατὰ προσέγγισι ὑπολογισμὸς, βασιζόμενος στὶς εισαγωγὲς τῶν εἰδῶν διατροφῆς καὶ ἰνωδῶν ὑλῶν τὸ 1949—50, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ χαρτοπολτοῦ, δείχνει ὅτι σὰν ἀποτέλεσμα τοῦ «Προγράμματος γιὰ τὴν Ἀξιοποίησι τοῦ Ἑδαφικοῦ καὶ τοῦ Ὑδατίνου Πλούτου τῆς Ἑλλάδος», τὸ ἔλλειμμα τοῦ προϋπολογισμοῦ θὰ μπορούσε νὰ ἐλαττωθῆ κατὰ 75 ὡς 125 ἑκατομμύρια δολλάρια τὸ χρόνο, ἂν βέβαια γίνῃ μιὰ ἀποφασιστικὴ προσπάθεια πρὸς τὴν κατεύθυνσι αὐτῆ. Μιὰ τέτοια οἰκονομία στὶς εισαγωγὲς θὰ ἔχη ἓνα πολύπλευρο ἀποτέλεσμα: Πρῶτο, θὰ αὐξήσῃ τὰ εἰσοδήματα τῶν ἀγροτικῶν καὶ τῶν ὄρεινῶν πληθυσμῶν. Καὶ ὅταν αὐξηθῇ τὸ εἰσόδημα τῶν πληθυσμῶν αὐτῶν, θὰ αὐξηθῇ καὶ ἡ ζήτησις ὀλόκληρης σειρᾶς ἀγαθῶν καὶ ἐξυπηρετήσεων. Ἀλλὰ ἡ αὐξησις αὐτῆ τῆς ζητήσεως, θὰ αὐξήσῃ μὲ τὴν σειρά της τὰ ἔσοδα τῶν ἀστικῶν κέντρων, καὶ θὰ δώσῃ δουλειὰ σὲ περισσότερο ἐργατικὸ κόσμο. Τὸ συνολικὸ κέρδος μπορεῖ νὰ εἶναι δυὸ καὶ τρεῖς φορές μεγαλύτερο ἀπ' τὸ ἀρχικὸ ποσὸ που ἐξοικονομήσαμε μὲ τὴν κατάργησι τῶν εισαγωγῶν. Οἱ ἐλπίδες αὐτὲς δὲν εἶναι παράλογες, ἂν ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς κατευθύνῃ τὶς σκέψεις καὶ τὴν ἐνεργητικότητά του γιὰ τὸ σκο-

πὸ αὐτό. Οἱ δυνατότητες ὑπάρχουν. Δὲν παρεμβάλλονται σοβαρὰ φυσικὰ ἐμπόδια. Ἄν ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς συλλάβῃ τὴν εἰκόνα τοῦ τί μπορεῖ νὰ γίνῃ, καὶ δημιουργήσῃ μιὰ δυναμικὴ οἰκονομία, ποῦ νὰ βασίζεται στὴ ρεαλιστικὴ μελέτη καὶ στὴν ἄσκησι πρωτοβουλίας, κι' ἂν προσαρμόσῃ τὶς οἰκονομικὰς μεθόδους καὶ τὶς γεωργικὰς ἐφαρμογὰς στὶς ἀπαιτήσεις τῶν συγχρόνων τρόπων παραγωγῆς, τότε ἡ Ἑλλὰς μπορεῖ νὰ δώσῃ τὸ χαρακτηριστικὸ παράδειγμα ἑνὸς Λαοῦ ἱκανοῦ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὴ φτώχεια καὶ τὴν ἀνεργία, δηλαδὴ, τοὺς βασικοὺς παράγοντες ποῦ ἀπειλοῦν τὴν εἰρήνη τοῦ Κόσμου.

ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ